

Veranderende representaties van het platteland

Hoe beïnvloeden leeftijd en tijd onze constructie van het platteland

Master thesis: Richard Rijnks (1411950)

Begeleider: Tialda Haartsen

Januari 2010

SAMENVATTING

Uit bestaande literatuur valt op te maken dat de verschuiving van het platteland van een productie- naar een consumptie-landschap minder snel gaat dan door mensen ervaren wordt. Het is daarom van belang een duidelijk beeld te krijgen van de manier waarop representaties van het platteland tot stand komen en de invloed van leeftijd en tijd op dit proces. Uit deze vervolgstudie op een onderzoek van Haartsen in 2002 blijkt dat er geen eenduidig effect te onderscheiden is van leeftijd of tijd op de beeldvorming van het platteland. Hoewel in de visuele aspecten van plattelandsbeelden een onderscheid tussen de verschillende cohorten kan worden gemaakt, blijkt dat wat betreft de beelden van het ruimtegebruik er eerder sprake is van een leeftijdseffect. Naast leeftijd en periode van ondervraging kunnen er echter ook verbanden gelegd worden tussen de hoeveelheid interactie met het platteland, alsmede het geslacht en de woongeschiedenis, en het beeld van het platteland.

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	4
1.1 REGIO'S EN RURALITEIT	4
1.2 PLATTELAND IN NEDERLAND	4
1.3 AANLEIDING VOOR HET ONDERZOEK	5
1.4 PROBLEEMSTELLING, ONDERZOEKSVRAGEN EN – DOEL	6
1.5 INKADERING VAN HET ONDERZOEK	7
1.6 MAATSCHAPPELIJK KADER	8
1.7 LEESWIJZER	9
2 REPRESENTATIES: VORMING EN VERVORMING	10
2.1 WAT ZIJN REPRESENTATIES?	10
2.2 VORMING REPRESENTATIES	11
2.3 TIJDSAFHANKELIJKE EFFECTEN	14
2.3.1 DE EFFECTEN VAN LEEFTIJD, COHORT EN PERIODE OP REPRESENTATIES	14
2.3.2 TIJDSAFHANKELIJKE EFFECTEN EN METHODOLOGIE	17
2.3.3 TIJD-, PERIODE-, LEEFTIJDSEFFECTEN EN ANALYSE	17
2.3.4 EVENEMENTEN EN REPRESENTATIES	18
2.4 WELKE OVERIGE EFFECTEN SPELEN MEE?	19
2.4.1 NIET TIJDSAFHANKELIJKE EFFECTEN	19
2.4.2 WOONGESCHIEDENIS	19
2.4.3 EFFECTEN VAN INTERACTIE MET HET PLATTELAND	20
2.5 PERCEPTIE VAN HET PLATTELAND: DE RURALE IDYLLE	21
3. METHODOLOGIE	23
3.1 HET MEETINSTRUMENT	23
3.2 DE GEGEVENSVERZAMELING	23
3.3 DE GEGEVENSVERWERKING	24
3.4 ANALYSEMODEL	25
3.5 ANALYSE MODEL II: STUDENTEN 1998 IN VERGELIJKING MET STUDENTEN 2008	30
3.6 KEUZE VAN DE STEEKPROEFPOPULATIES	31
3.6.1 ANALYSEMODEL I	31
3.6.2 ANALYSEMODEL II	32
3.7 BETROUWBAARHEID EN VALIDITEIT	32
4. RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK	34
4.1 OVERZICHT ACHTERGRONDGEGEVENS RESPONDENTEN	34
4.2 ALGEMENE RESULTATEN	36
4.3 ANALYSEMODEL I: DIMENSIE BEELDDRAGER	37
4.3.1 ANALYSE TIJDSAFHANKELIJKE EFFECTEN	37
4.3.2 ANALYSE NIET-TIJDSAFHANKELIJKE EFFECTEN	38
4.3.3 REGRESSIE MODEL DIMENSIE BEELDDRAGER	41
4.4 ANALYSEMODEL I: DIMENSIE RUIMTEGEBRUIK	43
4.4.1 ANALYSE TIJDSAFHANKELIJKE EFFECTEN	43

4.4.2 REGRESSIE MODEL DIMENSIE RUIMTEGEBRUIK	44
4.5 DIMENSIE WAARDERING	45
4.6 ANALYSEMODEL II: DIMENSIE BEELDDRAGER	45
4.6.1 ANALYSE TIJDSAFHANKELIJKE EFFECTEN	45
4.6.2 ANALYSE NIET-TIJDSAFHANKELIJKE EFFECTEN	45
4.6.3 REGRESSIE MODEL DIMENSIE BEELDDRAGER	47
4.7 ANALYSEMODEL II: DIMENSIE RUIMTEGEBRUIK	48
4.7.1 ANALYSE TIJDSAFHANKELIJKE EFFECTEN	48
4.7.2 REGRESSIE MODEL DIMENSIE RUIMTEGEBRUIK	48
5 CONCLUSIE	50
5.1 BEELDVORMING PLATTELAND: LEEFTIJD	50
5.2 BEELDVORMING PLATTELAND: INTERACTIE	52
5.3 VERDER ONDERZOEK	53
LITERATUUR	54
BIJLAGE 1: VRAGENLIJST	57
BIJLAGE 2: KRUISTABELLEN	61
BIJLAGE 3: REGRESSIEVERGELIJKINGEN	63

1. Inleiding

1.1 Regio's en ruraliteit

In de geografie is sinds de cultural turn steeds meer bekend geworden over hoe mensen zich binden met plaatsen en welke associaties zij hebben bij plaatsen en gebieden. Uit een onderzoek van Haartsen (2002) komt naar voren dat associaties met het platteland verschillen naar leeftijd. Jongere mensen geven vaker aan het platteland te associëren met visuele kenmerken, zoals “groen” en “natuur”, terwijl oudere mensen meer neigen naar sociaal-culturele kenmerken, zoals “hechte samenleving”. Hoewel er in andere studies naar het platteland wel aandacht aan de vorming van representaties van het platteland wordt besteed (zie bijvoorbeeld Haartsen, 2002; Heins, 2004; Matthews *et al.*, 2000), is er nog weinig bekend over de invloed van leeftijd op de representatie van een gebied als het platteland. In dit rapport wordt een onderzoek beschreven dat volgt op het onderzoek van Haartsen (2002), waarmee een verklaring wordt gezocht voor het genoemde verschil.

1.2 Platteland in Nederland

Het platteland als onderzoeksdomain roept echter een aantal vragen op. Wat is platteland? Wat zijn de criteria en wie bepaalt dit? In andere onderzoeken wordt het probleem van definiëring beschreven (zie bijvoorbeeld Steenbekkers *et al.*, 2008; Haartsen, 2002; Heins, 2004). In internationaal onderzoek wordt vaak gebruik gemaakt van een maat van bevolkingsdichtheid (bijvoorbeeld van de OECD, 1994) al dan niet in combinatie met de afstand tot een stedelijk gebied (bijvoorbeeld van de OESO in Steenbekkers *et al.*, 2008). Ook kan er een onderscheid gemaakt worden naar functie (bijvoorbeeld in de maat van ABF Research in Steenbekkers *et al.*, 2008), waarbij gebieden met voornamelijk stedelijke functies (bijvoorbeeld detailhandel en horeca, bedrijventerreinen en sociaal-culturele voorzieningen) als urbaan worden aangemerkt en de overige gebieden als ruraal. Binnen Nederland wordt onder andere gebruik gemaakt van de ‘omgevingsadressendichtheid’ (zie bijvoorbeeld het Landbouw Economisch Instituut in Steenbekkers *et al.*, 2008), waarbij de bebouwingsgraad wordt bepaald aan de hand van het aantal postadressen per vierkante kilometer. De diversiteit aan methoden onderschrijft het ontbreken van een alomvattende definitie van het platteland. Desondanks hebben mensen over het algemeen een duidelijk beeld van wat het platteland is. Om te analyseren uit welke componenten (associaties) dit beeld bestaat, is door Haartsen in 2002 een onderzoek uitgevoerd naar de associaties die Nederlandse mensen hebben met platteland en hoe deze associaties verschillen aan de hand van de verschillende sociale achtergronden van de respondenten. Daarnaast onderzocht Haartsen de veranderende functies op het platteland en de veranderende samenstelling van actoren op het platteland.

Als gevolg van het feit dat het in de geografie moeilijk lijkt een sluitende definitie te vinden van de term 'platteland', is het ook niet mogelijk een sluitende ruimtelijke

definitie van plattelandsgebieden te geven. Waar er volgens de OECD geen rurale gebieden meer in Nederland zijn (slechts intermediaire en stedelijke gebieden (OECD, 1994), blijkt dat in de (Nederlandse) massa-media en populaire discourse er toch zeker sprake is van plattelandsgebieden in Nederland. In het onderzoek van Haartsen is daarom ook aan de respondenten gevraagd gebieden (in Nederland) aan te wijzen die 'ruraal' zijn. Hoewel niet alle respondenten dezelfde gebieden aanmerkten, gaven de respondenten toch over het algemeen het noorden van Nederland aan. Er bestaat blijkbaar een algemeen begrip van het woord 'platteland' waaraan het noorden van Nederland voldoet. Deze betekenis van het woord 'platteland' wordt echter niet gedeeld door de OECD, die aangeeft dat geen van de gebieden in Nederland voldoen aan de definitie van het kenmerk 'platteland' zoals zij dit hanteren. Voor onderhavig onderzoek gaat het echter niet zozeer om het vaststellen van een definitie van het begrip 'platteland', maar om de manier waarop respondenten betekenis geven aan het begrip 'platteland' en hoe deze betekenis zich over de tijd ontwikkeld. Met dit in het achterhoofd is bij de enquête onder respondenten niet ingegaan op een definiëring van het begrip. De associaties van de respondenten met het begrip platteland staan in dit onderzoek, net als in het onderzoek van Haartsen (2002) centraal.

Het onderzoek van Haartsen (2002) geeft een beeld van een veranderende functie van het platteland in Nederland in de afgelopen vijftig jaar. De functie van het platteland is verschoven van een voornamelijk productie-gerichte functie naar een consumptie-gerichte functie. Hierbij is de productie-functie van het platteland een decor geworden voor de consumptie-functies, zoals wonen, recreatie en toerisme. In lijn met de verandering van de functies op het platteland is ook de samenstelling van de actoren veranderd. De nieuwe groepen actoren die door Haartsen aangedragen worden zijn "nieuwe bewoners van stedelijke oorsprong, recreanten en toeristen ... natuurorganisaties en bij het plattelandsbeleid betrokken overheidsinstanties" (Haartsen, 2002 p. 14). Deze toename aan diversiteit van actoren heeft als gevolg dat het platteland in Nederland meer omstreden is geworden.

1.3 Aanleiding voor het onderzoek

Zoals in paragraaf 1.2 beschreven stelt Haartsen (2002) dat er een tweetal veranderingsprocessen te onderscheiden zijn op het platteland (de verandering van functie en de verandering van actoren). Uit dat onderzoek blijkt echter dat deze veranderingen minder hevig zijn geweest dan werd aangenomen. Haartsen heeft vervolgens onderzocht welke verschillende betekenissen van het platteland in Nederland bestaan en hoe deze bij kunnen dragen aan het ontstaan van een kloof tussen de daadwerkelijke veranderingen en de beleving van de veranderingen op het platteland.

Het onderzoek van Haartsen (2002) vraagt respondenten in 3 verschillende leeftijdscategorieën naar de eerste 4 associaties met het woord 'platteland'. Vervolgens worden deze 4 associaties geclassificeerd in drie dimensies. De eerste dimensie, de beelddragere, is opgedeeld in drie categorieën, namelijk *visueel*, *sociaal cultureel* en *functioneel*. Uit de analyse van de resultaten blijkt dat er een significant

verschil naar leeftijd is wat betreft typen associaties. Het wordt duidelijk dat mensen uit de oudere leeftijdscategorie meer de nadruk leggen op de sociaal culturele aspecten van plattlandsgebieden, terwijl mensen uit de jongste categorie voornamelijk visuele associaties noemen (Haartsen, 2002). Het percentage functionele associaties loopt ook terug naarmate de respondenten ouder worden.

De tweede dimensie maakt een onderscheid in het ruimtegebruik waarmee het platteland geassocieerd wordt. Als voornaamste conclusie komt uit het onderzoek van Haartsen naar voren dat de categorie landbouw hier, naarmate de leeftijd van de respondent toeneemt, sterk afneemt. In de derde dimensie wordt een waardering aan de associatie gekoppeld, positief, negatief of neutraal.

In conclusie geeft het onderzoek van Haartsen een overzicht van hoe representaties van het platteland in Nederland zijn opgebouwd. Hieruit blijkt een onderscheid naar leeftijd naar voren te komen. Mensen in de oudere leeftijdscategorieën associëren het platteland vaker met de sociaal-culturele categorie, terwijl jongere respondenten vaker associaties noemen die in de visuele categorie vallen. Hoe dit onderscheid tot stand komt kan echter niet door middel van een enkele meting aangetoond worden (Palmore, 1978). Onderhavig onderzoek is een vervolgmeting op de eerste meting van Haartsen (2002).

1.4 Probleemstelling, onderzoeksvragen en – doel

Onderhavig onderzoek probeert te achterhalen hoe de factor leeftijd van invloed is op de verschillende samenstelling van typen associaties met het platteland. Hiertoe wordt een vervolgstudie volgend op het onderzoek van Haartsen uit 2002 ondernomen. Erdman Palmore gaf in 1978 al aan dat het bepalen van de effecten van tijd, leeftijd en cohort door middel van een combinatie van een longitudinale studie, cross-sectionele en een time-lag studie dient te gebeuren. Voor onderhavig onderzoek naar het verschil van rurale representaties naar leeftijd zal het onderzoek van Haartsen (2002) als nulmeting functioneren en zal getracht worden de aard van het verschil tussen de verschillende leeftijdscategorieën te doorgronden. De hoofdvraag daarbij is:

Beïnvloedt leeftijd rurale representaties op basis van een cohort-effect, periode-effect of een leeftijdseffect?

Deze hoofdvraag valt uiteen in de volgende deelvragen:

1. Wat zijn representaties?
2. Hoe worden representaties gevormd?
3. Hoe komen het cohort-effect, periode-effect en het leeftijdseffect tot stand?
4. Welke invloed heeft interactie met het platteland (bezoeken aan of het opgroeien op het platteland) op de verdeling van de associaties over de onderscheiden categorieën representaties?
5. Bestaat er een verband tussen leeftijd en een verandering van de verdeling van de associaties over de onderscheiden categorieën representaties?

6. Bestaat er een verband tussen woongeschiedenis en interactie en de verdeling van de associaties over de onderscheiden categorieën representaties?

De eerste twee vragen geven een beeld van de aard en vorming van representaties in het algemeen. Hierdoor wordt het inzichtelijk waarom representaties van belang zijn in onderzoek naar het platteland en welke factoren er meespelen bij de vorming van representaties.

De derde vraag geeft de definities van de 3 tijdsafhankelijke effecten en geeft aan hoe deze effecten tot stand komen. De vierde vraag dient ter beschrijving van de mogelijke overige invloeden op de vorming van representaties van het platteland. In de analyse van de data wordt gekeken of de interactie met het platteland een verklarende variabele voor eventuele verschillen in representatie van het platteland is. In de beantwoording van vraag 5 en 6 wordt de theoretische achtergrond gekoppeld aan de verzamelde gegevens.

Het doel van het onderzoek is een beter begrip krijgen van de processen achter de vorming van rurale representaties. De vorming van representaties in het algemeen is sinds de intrede van de 'cultural turn' in de geografie steeds meer van belang geworden. Analyse van het concept leeftijd binnen de vorming van representaties moet in dit onderzoek een deel van dit proces nader verklaren.

1.5 Inkadering van het onderzoek

Wetenschappelijk kader

Er zijn grote verschillen in de meningen in het wetenschappelijk debat over de invloed van de veranderende processen in functie en samenstelling van actoren op het platteland (Haartsen, 2002). Over het algemeen wordt er vanuit gegaan dat er herstructurering plaatsvindt waarbij het platteland in context verandert van een productiefunctie naar een post-productie of consumptie platteland. In het onderzoek van Haartsen (2002) worden hier als voorbeelden Hoggart en Paniagua (2001) aangehaald, die in hun onderzoek erop wijzen dat er nauwelijks een empirische basis is die ten grondslag ligt aan de aanname dat er sprake is van een rurale herstructurering. Ook Haartsen (2002) zelf komt tot de conclusie dat de beleving van de veranderingen op het platteland groter lijkt te zijn dan de daadwerkelijk verschuiving van functies en samenstelling van actoren.

Door deze conclusies wordt het begrip beleving naar de voorgrond geschoven in de wetenschappelijke discourse over het platteland. Deze conclusies steunen de gedachte van Hoggart, die in 1990 al aangaf dat "the rural is in the mind of the people and therefore a reality that cannot be done away with" (Van Dam *et al.*, 2002 p.462). Het platteland is in deze zin niet zozeer een specifieke, afgrensbare regio, maar een constructie in de gedachten van mensen. Ook Cloke en Goodwin (1993) geven aan dat er in toenemende mate sprake is van een kloof tussen de sign en de signification van "ruraal" en hun geografische wederhelft (zie ook Pratt, 1996).

Het belang van deze representaties wordt door een veelvoud aan auteurs onderschreven. Van Dam *et al.* (2002, p. 462) benadrukken dat het van belang is "to analyse interpretations and constructed images of reality (i.e. rurality)". Deze notie wordt gedeeld door Cloke en Milbourne (1992); Halfacree (1994); Halfacree and Boyle (1998); en Short (1991). Dit belang schuilt voor een groot deel in het wederkerige effect van de representaties van ruraliteit in het beleid dat van invloed is op de vormgeving van rurale gebieden. Kortom, hoe mensen denken over het platteland bepaalt wat mensen vinden dat er op het platteland hoort, en daarmee op termijn hoe het platteland ingericht wordt en er uit komt te zien.

McLaughlin (1986) geeft in de jaren '80 al aan (voor het Verenigd Koninkrijk) dat de beeldvorming van beleidsmakers een reële invloed heeft op het al dan niet erkennen van problematiek (armoede) en de daarop volgende beleidsmatige besluiten. Het beeld van het platteland dat in dit onderzoek geschetst wordt is een beeld van overvloed aan natuur, gezonde omgeving, levensmiddelen en sociale welvaart. Hierdoor zouden de problemen van gemarginaliseerde groepen uit het oog verloren worden. Het onderzoek van Haartsen (2002) roept ook de vraag op of beleidsmakers niet teveel handelen naar hun eigen idyllische voorstelling van het platteland en de daarbij horende cultuurhistorische waarden (Haartsen, 2002).

1.6 Maatschappelijk kader

In Nederland (en West-Europa) heeft in de afgelopen vijftig jaar een tweetal veranderende processen plaatsgevonden (Haartsen, 2002). In de eerste plaats is de samenstelling van de functies op het platteland verschoven van een voornamelijk agrarische productiefunctie naar een meer gediversificeerde samenstelling van agrarische productiefuncties en consumptiefuncties, zoals wonen, recreatie en toerisme. Daarnaast is er sprake van een migratiegolf vanuit de stad naar het platteland. Hierdoor neemt het aantal groepen mensen die aanspraak maken op (een deel van) het platteland toe. Waar de macht over het platteland eerst lag bij de agrarische bevolking en lokale elites, mengen nu ook van oorsprong externe actoren zich in de discussie van wat het platteland is, wat er wel en niet hoort en hoe het er uit hoort te zien.

Hoewel veel publicaties bovenstaande als gegeven beschouwen, komen deze ontwikkelingen in het onderzoek van Haartsen (2002) naar de veranderende beelden van het platteland niet zo duidelijk naar voren als verwacht. Hoewel de veranderingen in ruimtegebruik en -eigendom op het platteland wel in bovenstaande ontwikkelingen passen, zijn deze veranderingen een stuk minder hevig geweest in de afgelopen 50 jaar dan verwacht.

Deze verwachtingen waren op basis van gepercipieerde veranderingen op het platteland. Dat deze gepercipieerde veranderingen en de gemeten ontwikkelingen op het platteland zover uit elkaar liggen onderstreept het belang van beeldvorming over het platteland. Ook van Dam *et al.* (2002) onderschrijven het belang van onderzoek naar beeldvorming, omdat dit de basis is van waaruit mensen actie ondernemen. In onderhavig onderzoek wordt gezocht naar een verklaring van de

verschillen in de beeldvorming over het platteland naar leeftijd van de respondenten. Het doel hiervan is het proces van de vorming van representaties over het platteland inzichtelijker te maken.

1.7 Leeswijzer

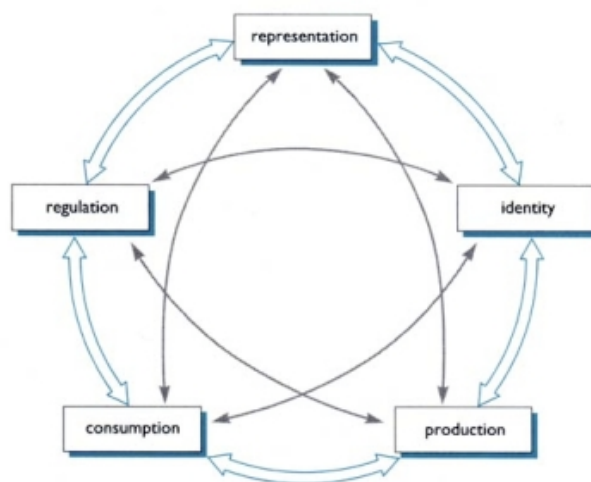
Dit onderzoek is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 behandelt het theoretisch kader met betrekking tot de vorming en structuur van representaties. Hoofdstuk 3 beschrijft de gebruikte methoden voor onderhavig onderzoek en schetst een beeld van de betrouwbaarheid en validiteit van de dataverzameling. Daarnaast worden in hoofdstuk 3 de gebruikte analysemodellen behandeld. De resultaten van het empirische gedeelte van onderhavig onderzoek worden in hoofdstuk 4 gepresenteerd. Tenslotte volgt in hoofdstuk 5 de conclusie van dit paper, waarin de bevindingen uit hoofdstuk 4 gekoppeld worden aan de theorie uit hoofdstuk 3.

2 Representaties: Vorming en vervorming

2.1 Wat zijn representaties?

Representaties worden in "The dictionary of Human Geography" (Johnston *et al.*, 2000 p. 703) gedefinieerd als "a set of practices by which meanings are constituted and communicated". Representaties vormen een essentieel onderdeel in het "Circuit de culture" (Du Gay, Hall *et al.*, 1997) een schematische weergave van de concepten betrokken bij de vorming en het in stand houden van "cultuur" (figuur 1). Het construeren en communiceren van betekenissen maakt het mogelijk een gedeelde set van betekenissen (en handelingen) te vormen, oftewel een cultuur. Tegelijkertijd is het onderdeel zijn van (ruwweg) dezelfde cultuur van groot belang om de betekenissen van de representaties te begrijpen (Hall, 2003).

Figuur 1: Circuit de culture

Bron: Du Gay *et al.* (1997) pagina 1

Er zijn drie leidende stromingen in de analyse van representaties (Hall, 2003). Deze drie stromingen beschrijven elk wat representatie als concept inhoudt en zijn daarmee essentieel om te bepalen hoe een representatie tot stand komt.

De *reflectieve benadering* gaat er van uit dat representaties een weerspiegeling zijn van een reëel object, idee of evenement. Deze stroming gaat er dus van uit dat door taal een bepaalde werkelijkheid wordt gerepresenteerd.

De tweede stroming is de *intentionele benadering*. Deze gaat uit van het tegenovergestelde van de reflectieve benadering. Volgens aanhangers van de intentionele stroming betekent taal wat de spreker / auteur wil dat de woorden betekenen; de spreker / auteur geeft zelf actief betekenis aan de representatie. In

dit geval wordt door de taal niet een bepaalde werkelijkheid gerepresenteerd, maar is de representatie een reflectie van de intenties van de spreker / auteur. Dit hoeft niet te betekenen dat de spreker / auteur een bepaald effect bewust wil creëren; de spreker / auteur kan onbewust betekenis toekennen aan het begrip. Iemand met bijvoorbeeld jonge kinderen of kinderen op komst zou het platteland kunnen beschouwen als een wenselijke omgeving om kinderen op te voeden, met als gevolg dat de betekenis die de auteur aan het begrip platteland koppelt eentje van kindvriendelijkheid en veiligheid is. Hierdoor sluit de spreker / auteur de ogen voor andere werkelijkheden of representaties die evenwel realiteit zijn. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek van Matthews *et al.* (2000), waarin duidelijk wordt dat ouders meer een ideaalbeeld hebben van het platteland als omgeving voor het opvoeden van kinderen, dan de kinderen zelf.

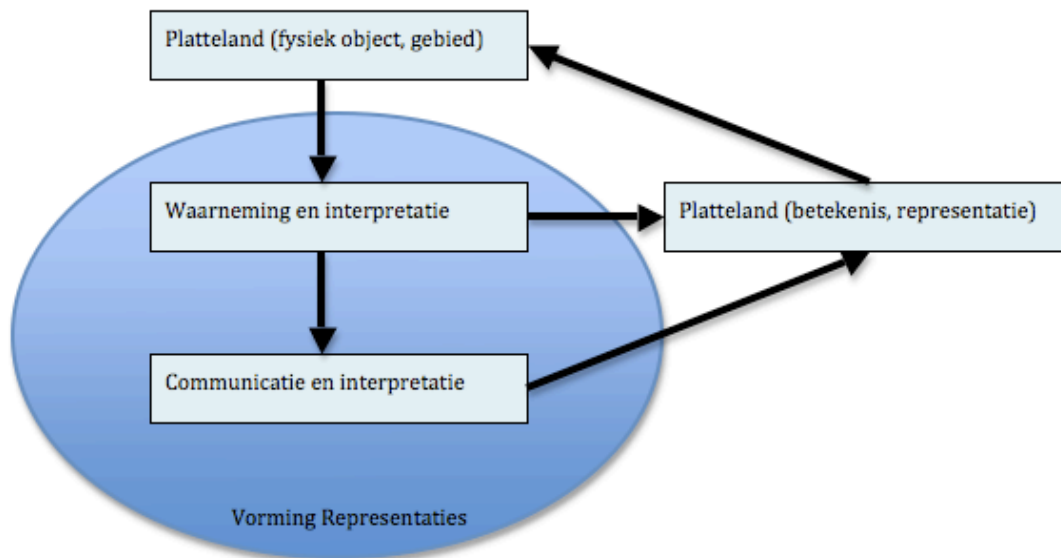
De derde stroming is de *constructionistische benadering*. Deze benadering laat ruimte voor een sociaal karakter van taal (en representaties). De basisgedachte in deze stroming is dat taal en representaties niet vast staan in een materiële wereld dan wel de intenties van de spreker / auteur, maar een losstaande constructie zijn. De betekenissen taal en representaties hebben niet meer een fysieke of sociale weerslag, maar zijn slechts een weerspiegeling van het systeem van representaties en betekenissen zelf.

2.2 Vorming representaties

Bovenstaande stromingen in de analyse van representaties leiden tot verschillende ideeën over de manieren van ontstaan van deze representaties.

Volgens de reflectieve benadering (figuur 2) is de uiteindelijke representatie gebaseerd op het daadwerkelijke fysieke object (Hall, 2003). Deze benadering veronderstelt dat betekenissen toegekend aan het begrip platteland ontstaan op een fysieke ervaring van het platteland. Mensen die zelf op het platteland hebben gewoond of dit hebben bezocht, gebruiken dit als basis voor de betekenis die het woord platteland voor hen heeft. Mensen die nooit zelf op het platteland zijn geweest, kunnen het platteland wel ervaren hebben door middel van de massamedia en communicatie over het platteland. In die zin worden deze ervaringen de ervaringen met het object zelf.

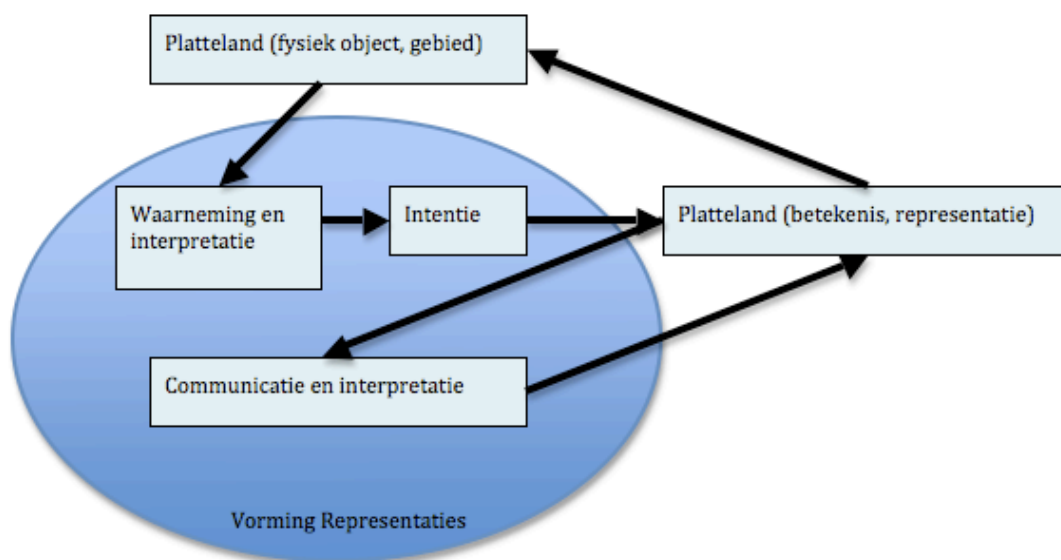
Figuur 2: Reflectief model

Bron: Naar Hall (2003), eigen bewerking

De intentionele benadering geeft diegene die betekenis aan een begrip koppelt een actievere rol (figuur 3). De betekenis is afhankelijk van wat deze persoon op dat moment bezig houdt, bewust en onbewust. De betekenis kan een gepercipieerd beeld zijn van hoe het hoort, wat het was of wat het in ieder geval niet is. Op basis van persoonlijke voorkeur kan het platteland een gebied zijn met veel agrarische activiteit, waarmee een groot dorp bijvoorbeeld, in de ogen van de persoon die de betekenis aan het begrip koppelt, al geen platteland meer is. Het kan ook zijn dat het platteland een manier van leven behelst, waardoor het dorp bijvoorbeeld wel weer onderdeel kan worden van het platteland. Daarnaast kan het ook zijn dat diegene het begrip platteland hier vormt het platteland ziet als een tegenstelling van bijvoorbeeld de huidige situatie. Van Dam *et al.* (2002) geven aan rurale gebieden steeds meer als een tegenpool van de urbane gebieden worden gezien, waardoor, in combinatie met de verslechtering van urbane woonomstandigheden, het rurale alternatief automatisch in een positiever licht komt te staan.

Figuur 3: Intentioneel model

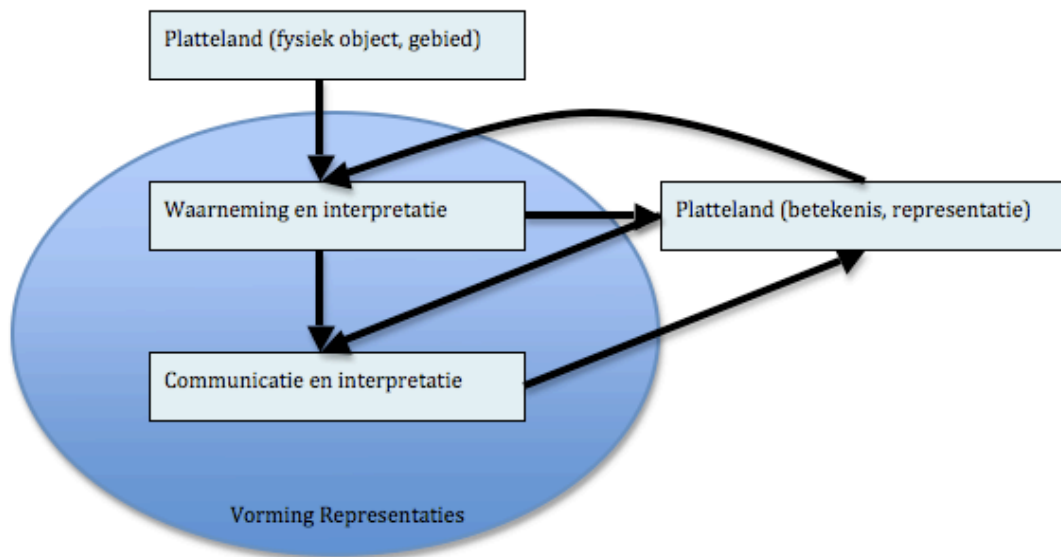

Bron: Naar Hall (2003), eigen bewerking

De constructionistische benadering heeft als aanname dat noch de werkelijkheid de basis is van de betekenissen in taal en representaties, noch dat de spreker zelf door middel van intentie de betekenis kan bepalen (Hall, 2003). De reflectieve benadering, de werkelijkheid als basis van de betekenis, heeft als beperking dat er betekenissen in taal zijn die volledig fictieel zijn (bijvoorbeeld de term "zwart gat", ooit door Stephen Hawkins bedacht als verklaring voor tot dan toe onverklaarbare verschijnselen in het universum, maar ondertussen wordt het bestaan van deze zwarte gaten door de auteur zelf al weer ontkend, desondanks heeft deze term nog steeds betekenis). De intentionele benadering krijgt als voornaamste kritiek dat dit de deur opent voor de mogelijkheid dat iedereen in een volledig eigen taal communiceert, aangezien de betekenis zelf wordt toegekend. Dat iedereen in een volledig eigen taal communiceert laat te weinig ruimte voor een gedeelde set aan gebruiken en betekenissen, zoals in het begrip "cultuur" veronderstelt wordt (Johnston *et al.*, 2000).

Beide problemen leiden ertoe dat er een alternatieve benadering nodig was die ruimte bood voor zowel de auteur van de boodschap om een betekenis te communiceren, als de ontvanger van de boodschap om de deze betekenis te interpreteren en hiermee zelf een betekenis te vormen (figuur 4).

Figuur 4: Constructionistisch model

Bron: Hall (2003), eigen bewerking

Het model dat hieruit volgde is het constructionistisch model. In dit model is het mogelijk voor de representatie om gestoeld te zijn op een object/fenomeen in de werkelijkheid, maar ook dat de representatie zelf het object is en verder niet een herleidbare basis heeft. Dit sluit onder andere aan bij Ilbery (1998, p.3), die aangeeft dat “the rural as social representation relates to lay discourses of rurality and the words and concepts understood and used by people in everyday talk” .

2.3 Tijdsafhankelijke effecten

2.3.1 De effecten van leeftijd, cohort en periode op representaties

In de studie naar (sociale) verandering en processen in het algemeen, is de factor tijd van cruciaal belang. Deze veranderingen en processen zijn namelijk stuk voor stuk tijdsgebonden. De vraag is echter, op welke manieren kan de factor tijd invloed uitoefenen op deze processen? Naast deze tijdsafhankelijke processen zijn er uiteraard ook factoren die niet (direct) afhankelijk zijn van de tijd. Wat zijn deze effecten en hoe manifesteren zij zich? In paragraaf 2.3 komen de tijdsafhankelijke effecten aan bod, met daarbij een beschrijving van hoe deze effecten door middel van analyse van elkaar gescheiden kunnen worden. In paragraaf 2.4 komen vervolgens effecten aan bod die niet (direct) volgen op een ontwikkeling in de tijd.

Cohort-effecten

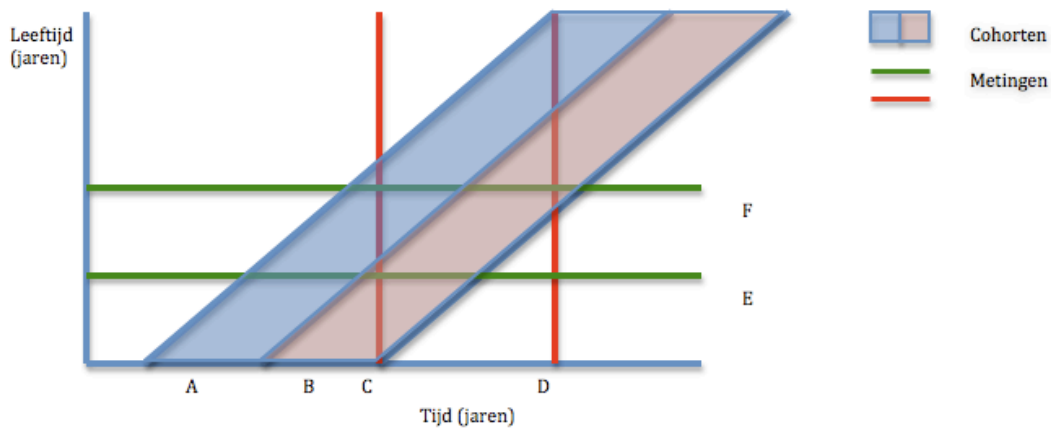
Zeitlin (1967) geeft naar aanleiding van een studie van het Cubaanse proletariaat aan dat verschillende politieke ervaringen gedurende een leven ervoor kunnen zorgen dat er een verschil op basis van generaties ontstaat naar de beleving van de Cubaanse revolutie. Uit de analyse blijkt dat in verschillende leeftijdsgroepen, ingedeeld op basis van verschillende perioden in de Cubaanse (politieke) geschiedenis, grote verschillen optreden met betrekking tot voor- en tegenstanders van het regime van Fidel Castro. Het verschil naar generatie vertoonde een afnemende lijn van steun voor de revolutie naarmate de generaties jonger werden. Dit leidde tot de conclusie dat naarmate de tijd voortschreed, de steun voor de revolutie af zou nemen, aangezien de generaties waar de steun vandaan kwam langzaam vervangen zouden worden door generaties die zich minder met de revolutie identificeren.

De basis voor deze theorie is afgeleid van Mannheim (1952), die stelt dat gedeelde ervaringen bij jongere mensen kan leiden tot een specifiek beeld van de wereld. Volgens Mannheim zijn de ervaringen uit de jeugd zo tekenend, dat zij dominant blijven, ondanks de mogelijke verzwakking van het effect over tijd.

Alwin (1992) maakt hieruit op dat verschillende generaties (cohorten), op basis van verschillende tekenende ervaringen in de jeugd op een andere manier betekenis geven aan de wereld om hen heen.

In figuur 5 zijn de verschillende effecten naast elkaar gezet. De letters A en B staan in dit geval voor twee verschillende cohorten. Het cohort-effect is in dit geval de ruimte tussen de diagonalen behorende bij de letters A en B. Dit geeft aan dat de representatie constant blijft voor de groepen geboren in periode A en B.

Figuur 5: Leeftijd, periode en cohort

Bron: Naar Haartsen (2002), eigen bewerking

Periode-effecten

Een tweede soort van effecten zijn de periode-effecten. Hoewel deze in zeker zin overeenkomsten vertonen met cohort-effecten, is het wezenlijke verschil dat deze periode-effecten over het hele leeftijdsspectrum op een vergelijkbare manier tot uiting komen (Palmore, 1978). Waar bij cohort-effecten ervaringen uit de jeugd een te onderscheiden opdeling naar generaties te weeg brengen (Alwin, 1992), is bij periode-effecten dit onderscheid niet aanwezig. Dit effect manifesteert zich doordat een gegeven populatie op tijdstip 1 een bepaalde verdeling weergeeft en op tijdstip 2 een het hele spectrum van leeftijden een vergelijkbare andere verdeling. Om het voorbeeld van de Cubaanse revolutie aan te houden, betekent het cohort-effect dat de verschillende generaties de gebeurtenissen op een andere manier ervaren. Jong-volwassenen identificeren sterk met de revolutie, terwijl de oudere generatie meer affilatie houdt met het pre-revolutionaire communisme (Zeitlin, 1967). Dit komt overeen met de theorie van Mannheim, die aangeeft dat oudere generaties stabielere worden in hun politieke oriëntatie (Mannheim, 1952).

Als het geobserveerde onderscheid op basis van een periode-effect tot stand zou zijn gekomen, dan zou dit betekenen dat een hele populatie op een vergelijkbare manier zou veranderen als gevolg van de gebeurtenis. Een voorbeeld van een periode-effect is bijvoorbeeld welvaartsontwikkeling als gevolg van inflatie. Hoewel het gemiddeld inkomen evenredig toeneemt met leeftijd (tot een maximum van rond 60 tot 65 jaar), zal een eventuele recessie of periode van ongebruikelijke inflatie over de hele populatie een vergelijkbaar effect hebben (Palmore, 1978). In figuur 5 stellen de rode lijnen (C en D) een periode-effect voor. Hierbij geldt dat de gebeurtenis(en) op

of tussen tijdstip C en D een effect hebben op de gehele populatie (alle leeftijden).

Leeftijdseffecten

De laatste van de drie door Palmore (1978) onderscheiden effecten is het leeftijdseffect. Dit effect treedt op als naar mate de afzonderlijke respondenten ouder worden, zij op een vergelijkbare manier hun beeld van de wereld veranderen. De life-cycle theorie van Rossi (1955) geeft aan dat er een algemeen geldende verdeling mogelijk is van levensfase waarin een individu zich bevindt en leeftijd van de respondent. Dit houdt in dat verschillende mensen, over hun hele leven, op een vergelijkbare manier de verschillende levensfasen doorlopen en deze fasen op relatief gelijke leeftijden zich voordoen. Hieruit valt af te leiden dat er een continue ontwikkeling plaatsvindt die voor nagenoeg iedereen gelijk is. Het verschil met het cohort-effect is dat de leeftijdseffecten niet optreden op basis van een onderscheid naar generaties, maar dat dit onderscheid te maken is op basis van leeftijd. Als men een enkele meting uitvoert, is het natuurlijk wel mogelijk een onderscheid te maken naar verschillende leeftijdsgroepen, alleen in tegenstelling tot cohort-effecten, blijven de leeftijdseffecten constant. In het voorbeeld van de Cubaanse revolutie, zou de jonge generatie van nu evenveel steun geven aan de revolutie als de jonge generatie ten tijde van de revolutie, en zou er geen *generational replacement* plaatsvinden.

In figuur 5 stellen de lijnen E en F een leeftijdseffect voor. Wat dit betekent is dat de gemeten waarden van de representaties voor alle personen gelijk zijn op een bepaalde leeftijd, kortom zowel de mensen die in cohort A als in cohort B zijn geboren hebben vergelijkbare representaties op leeftijd E en leeftijd F.

2.3.2 Tijdsafhankelijke effecten en methodologie

De verschillende auteurs (meest opvallend Alwin (1992), Becker (1992) en Mannheim (1952), en Palmore (1978)) verschillen wat betreft hun idee van de vereiste methodologie bij het onderzoek van tijdsafhankelijke effecten. Alwin, Becker en Mannheim geven aan dat de verklaring van de verschillen naar leeftijdsgroepen ligt in de manier waarop jongvolwassenen anders reageren dan de overige leeftijdscategorieën. Door middel van een enkele meting, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar leeftijd en met name aandacht wordt besteed aan de leeftijdsgroep die zich in de periode van het evenement in de "formatieve fase" bevindt, kan het cohort-effect van het periode-effect gescheiden worden. Palmore, daarentegen, benadrukt het belang van een driehoeksmeting waarbij de drie effecten door middel van een tweetal door een tijdsinterval gescheiden studies onderscheiden worden (Palmore, 1978). Door deze drievoudige analyse wordt het mogelijk om drie combinaties van effecten te onderscheiden. Deze vorm van analyseren wordt hieronder verder uitgewerkt.

2.3.3 Tijd-, periode-, leeftijdseffecten en analyse

De basis van Palmore's analyse (1978) is dat in elke vorm van analyse twee effecten van invloed zijn. Er zijn drie mogelijkheden met betrekking tot de analyse van

tijdsgebonden effecten, de cross-sectionele analyse, een longitudinale analyse en een time-lag analyse.

Een cross-sectionele analyse komt tot stand door een enkele meting, waarbij respondenten van verschillende leeftijden (leeftijdsgroepen) onderzocht worden. Door een onderscheid naar leeftijd te maken, wordt een dwarsdoorsnede van de populatie verkregen. De twee effecten die in de cross-sectionele analyse naar voren komen zijn het leeftijds-effect en het cohort-effect. Het leeftijds-effect en het cohort-effect zijn allebei zichtbaar in eventueel geobserveerde verschillen naar leeftijd. Als er een periode-effect optreedt is dat niet zichtbaar in een enkele meting, aangezien er slechts in een periode gemeten is.

Een longitudinale analyse bestaat uit een tweetal ondervragingen van dezelfde onderzoekspopulatie. Door de beide ondervragingen door een tijdsinterval te scheiden wordt het mogelijk om een analyse te doen naar de ontwikkelingen van de onderzochte factoren bij de gegeven onderzoekspopulatie over de verstreken tijd. In een longitudinale analyse komen het leeftijds-effect en het periode-effect naar voren. Doordat er op twee verschillende momenten gemeten wordt, waarbij dezelfde respondenten bevraagd worden, zijn eventuele verschillen te verklaren uit een ontwikkeling als gevolg van leeftijd, of een ontwikkeling als gevolg van de verschillende perioden waarin ondervraagd wordt. In deze analyse komt het cohort-effect niet naar voren, aangezien in beide metingen hetzelfde cohort bevraagd wordt.

Een time-lag analyse, ten slotte, bestaat ook uit een tweetal ondervragingen. In dit geval wordt echter niet dezelfde populatie een tweede keer ondervraagd, maar wordt bij de tweede ondervraging een populatie onderzocht die een vergelijkbare samenstelling heeft als de populatie bij de eerste ondervraging. In een time-lag analyse komen tenslotte het periode-effect en het cohort-effect naar voren. Eventuele verschillen kunnen verklaard worden aan de hand van de verschillende momenten waarop gemeten is (periode), of aan de hand van de verschillende cohorten die bevraagd zijn. Het leeftijds-effect komt hierin niet naar voren, aangezien beide metingen in dezelfde leeftijdscategorie plaatsvinden.

2.3.4 Evenementen en representaties

Zoals beschreven in paragraaf 2.3.1 zijn periode-effecten het gevolg van gebeurtenissen. Evenementen, zoals omschreven door Mannheim, zijn grote gebeurtenissen, die vormgeven aan de manier waarop mensen naar bijvoorbeeld het platteland kijken. Voorbeelden die Alwin (1992) aanhaalt zijn revoluties, oorlogen, crises en andere grootschalige gebeurtenissen. Op het Nederlandse platteland zijn in de afgelopen 10 jaar geen oorlogen en revoluties voorgekomen, maar crises tot op zekere hoogte zeker wel. Voorbeelden van grootschalige evenementen op het platteland in de afgelopen 10 jaar zijn de uitbraken van epidemieën in de jaren '90 (de BSE crisis en de varkenspest) en aan het begin van het huidige decennium (mond- en klauwzeer, vogelgriep). Mort *et al.* (2005, p. 1) beschrijven de (Britse) mond- en klauwzeer als "niet alleen een dierlijke tragedie, maar ook een menselijke

tragedie". Over een brede uitsnede van de rurale bevolking bleek dat de respondenten na de mond- en klauwzeer crisis (in 2001) gevoelens hadden van rouw, angst voor een nieuwe crisis, wantrouwen van de betrokken autoriteiten en een gebrek aan vertrouwen op de lokale kennis. Scott *et al.* (2004) geven ook aan dat de restricties met betrekking tot de bewegingsvrijheid bedoeld om de (wederom Britse) mond- en klauwzeer epidemie in bedwang te houden, een negatief effect had op de beeldvorming van het platteland als (recreatieve) consumptiegebied. Scott *et al.* benadrukken ook het, in de ogen van zowel rurale als urbane bevolking, falen van de autoriteiten om op een adequate manier actie te ondernemen. Meest opvallend uit het rapport van Scott *et al.* (2004) is de gepercipieerde afname van de kwaliteit en leefbaarheid van de rurale omgeving, door een afname aan onderlinge sociale interactie tijdens de crisis. Door verboden op onder andere veemarkten en strenge regels en restricties met betrekking tot het bezoeken van boerderijen uit de buurt, nam de kwaliteit van leven tijdens en voor lange perioden na de uitbraak af.

2.4 Welke overige effecten spelen mee?

2.4.1 Niet tijdsafhankelijke effecten

De tijdsafhankelijke effecten zoals in paragraaf 2.2 beschreven zijn gebonden aan de levensfasen waarin de respondenten zich bevinden, de periode van ondervraging, of evenementen die plaatsvonden in de formatieve periode van de respondenten. Naast deze effecten zijn er ook effecten te onderscheiden die niet direct verband houden met deze achtergrondvariabelen (levensfase, periode, evenementen, etc.). Hieronder worden een aantal van deze effecten uiteengezet.

2.4.2 Woongeschiedenis

De woongeschiedenis van de individuele respondent zal naar verwachting van invloed zijn op de manier waarop hun beeldvorming van het platteland tot stand komt (zie van Dam *et al.*, 2002). In een analyse naar woonvoorkeuren tussen stad en platteland haalt van Dam (2002) onder andere Kaplan en Kaplan (1989) aan, die aangeven dat mensen die opgegroeid zijn op het platteland of het platteland vaak bezoeken het platteland vaak aantrekkelijker vinden dan mensen die weinig fysieke interactie met het platteland hebben – Kaplan en Kaplan sluiten ook de invloed van de huidige of recente interactie met het platteland niet buiten deze analyse, alleen richten zich in de conclusie vooral op de woongeschiedenis. Van Dam (2002) geeft aan dat mensen die het platteland vaker bezoeken van mening zijn dat het er 'more vibrant and more sociable' is dan mensen die het platteland niet of nauwelijks bezoeken. Ook Bunce (1994) benadrukt het belang van 'directe ervaringen' met het platteland. Met name de ervaringen opgedaan als kind vormen een basis bij de constructie van representaties van het platteland. Bij dit soort ervaringen gaat het volgens Bunce om het opgroeien op het platteland, maar ook eventuele bezoeken aan het platteland in de vorm van wandelingen en vakanties. De nadruk die deze auteurs vestigen op de jeugd in de beeldvorming van het platteland komt overeen met de observatie van Mannheim (1952, zie verder Alwin, 1992) dat mensen in hun late tienerjaren in een formatieve periode komen, waarbij een dominant deel van de manier waarop zij de rest van hun leven betekenis gaan geven aan hun omgeving wordt gevormd.

Deze manieren van vorming van representaties komen overeen met de reflectieve en de intentionele benadering in de analyse van representaties; de representaties van het platteland zijn gebaseerd op fysieke ervaringen met het onderwerp, het platteland. Als er een aantoonbaar onderscheid te vinden is naar verschillende typen woongeschiedenis en interactie met het platteland, en samenstelling van de representaties van het platteland, zou dit er op kunnen wijzen dat representaties van het platteland op een reflectieve of intentionele manier gevormd zouden worden.

De reden dat de factor 'woongeschiedenis' uit de tijdsafhankelijke factoren wordt gehaald, schuilt in het permanente karakter van deze variabele. Als men eenmaal in een plattelandsomgeving is opgegroeid, is dit per definitie onderdeel van de achtergrond van de respondent, ongeacht leeftijd of cohort. Met name in het licht van de analyse van Mannheim (1952) is de woongeschiedenis op (of tot) een bepaald moment van belang, namelijk in de jonge jaren. Na deze formatieve periode zal volgens Mannheim de woongeschiedenis van permanente (hoewel waarschijnlijk afnemende) betekenis zijn voor de beeldvorming van de individuele respondent. Als de individuele respondent eenmaal de kwalificatie rurale achtergrond of urbane achtergrond krijgt, is deze vervolgens onafhankelijk van de verstreken periode, ontwikkeling in leeftijd of plaatsing in een cohort. Mannheim (1952) laat echter wel ruimte voor ontwikkelingen in latere jaren, maar benadrukt dat de periode tot het 20e levensjaar van overheersend belang is. Een verband tussen woongeschiedenis en samenstelling van rurale representatie zal daarom waarschijnlijk zwakker worden naarmate de leeftijd toeneemt.

2.4.3 Effecten van interactie met het platteland

Zoals aangegeven zijn er een aantal verwachte effecten die een rurale of urbane woongeschiedenis in de formatieve periode tot gevolg kunnen hebben. Een positief beeld als woonmilieu komt naar voren in de analyse van onder andere van Dam (2002). Daarnaast hebben mensen met een rurale woongeschiedenis een beeld dat meer ingaat op de positieve aspecten van de sociaal-culturele omgeving op het platteland (van Dam, 2002). Er zijn echter ook tegengeluiden; jongeren in de late tienerjaren / jongvolwassenen zouden steeds zich steeds verder distantiëren van de plattelandscultuur en het gebrek aan voorzieningen die inspelen op de behoeften van deze leeftijdsgroep (Matthews *et al.*, 2002). De beelden die volwassenen (en met name ouders met jonge kinderen) hebben met betrekking tot het platteland als voorkeursomgeving wat betreft de opvoeding van hun kinderen, komen volgens dit onderzoek niet altijd overeen met de angst voor het onbekende van de rurale woonomgeving (spelen in het bos / bij het kanaal is gevaarlijk zonder toezicht). Daarnaast hebben jongeren grote moeite om in hun (sociale) behoeften te voorzien, hoewel hier soms creatieve lokale initiatieven een oplossing kunnen bieden, bijvoorbeeld de keetcultuur op het Nederlandse platteland.

Het doel van interactie met het platteland is ook bepalend voor de manier waarop mensen het platteland ervaren en welk beeld zij van het platteland vormen. Mensen met recreatie als doel zoeken bijvoorbeeld meer natuur of een nadrukkelijk

aanwezige agrarische sector (Steenbekkers *et al.*, 2008). Deze mensen zullen dan ook voor hun recreatie een gebied opzoeken wat overeenkomt met de verwachtingen en eventueel daarvoor verder reizen. Door gebieden op te zoeken die voldoen aan de verwachtingen is het aannemelijk dat de beeldvorming van het platteland eerder voldoet aan de (positieve) verwachtingen dan bij mensen die voor verplichtingen het platteland bezoeken. Deze laatste groep zal bij bezoeken aan het platteland niet in staat zijn de bestemming aan te passen aan het type platteland dat voldoet aan de verwachting en hierdoor eerder in aanraking komen met beelden van het platteland die niet voldoen aan deze verwachtingen.

2.5 Perceptie van het platteland: de rurale idylle

Naast interactie met het platteland is het ook mogelijk dat, volgens de constructionistische benadering van de vorming van representaties, beelden van het platteland niet gebaseerd zijn op een object 'platteland', maar een constructie in zichzelf kan zijn, zonder fysieke grondslag. Naast de directe ervaringen zijn ook de 'indirecte ervaringen' van groot belang bij de vorming van representaties. Bij deze ervaringen gaat het om de beeldvorming als gevolg van indirect contact met het platteland, in de vorm van communicatie over het platteland, met andere mensen of via de massa-media (Bunce, 1994). Een dominant voorbeeld hiervan is het concept 'rurale idylle'.

Als de dominante constructie van het platteland als concept wordt vaak de rurale idylle aangemerkt (McLaughlin, 1986; van Dam *et al.*, 2002; Phillips *et al.*, 2001; Buijs *et al.*, 2006). Hoewel Phillips *et al.* (2001) aangeven dat er een onderscheid is naar ontstaanswijzen van de rurale idylle en de samenstelling van deze rurale idylle(s), en Buijs *et al.* (2001) percepties van het platteland opdelen aan de hand van drie natuurbeelden, zijn de auteurs het er over eens dat de rurale idylle, met een overwegend positieve connotatie, een sturende kracht is in de manier waarop mensen het platteland beoordelen. Deze manier van kijken is vooral merkbaar in urbane omgevingen (Boyle *et al.*, 1998). Volgens Cloke en Milbourne (1992, p. 359) bestaat de rurale idylle uit "happy, healthy and problem-free images of rural life safely nestling with both a close social community and a contiguous natural environment". Het beeld van rurale gebieden als een kwalitatief betere leefomgeving wordt gezien als een weerspiegeling van een negatiever beeld van de urbane omgeving (Huigen, 1996).

Hoewel het bovenstaande beeld blijkbaar voortbestaat in zowel de leken- als academische discourse (McCormack, 2002), schetsen de onderzoek naar de effecten van grootschalige evenementen in het afgelopen decennium een ander beeld (paragraaf 2.3.4, effecten van onder andere de mond- en klauwzeer epidemie). McLaughlin (1986) benadrukt al dat de dominante discourse van de rurale idylle het mogelijk maakt dat armoede en negatieve sociale aspecten onopgemerkt blijven bij beschrijvingen of representaties van het platteland. De combinatie van een verkleining van de rol van de agrarische sector in de nationale economie (Mort *et al.*, 2005) en de evenementen in het afgelopen decennium (zie Scott *et al.*, 2004; Mort *et al.*, 2005) hebben bijgedragen aan een verscherping van de kloof tussen verschillende belangengroepen op het platteland (Scott *et al.*, 2004).

3. Methodologie

3.1 Het meetinstrument

Onderhavig onderzoek is een vervolgstudie naar aanleiding van een onderzoek uitgevoerd door Haartsen in 2002. Om deze vervolgstudie uit te kunnen voeren is voor dezelfde manier van gegevensverzameling gekozen als in dat onderzoek, namelijk een kwantitatieve studie naar associaties met het platteland. In het onderzoek van Haartsen (2002) wordt gebruik gemaakt van een vragenlijst waarin de respondenten hun eerste 4 associaties met het woord platteland aan mogen geven. Deze methode is ook in dit onderzoek doorgezet. Zoals in paragraaf 2.2 aangegeven is taal de dominante manier in het (re-) produceren van representaties. Hierdoor is taal bij uitstek geschikt om een beeld te vormen van de representaties van het platteland bij de respondenten. Om de representaties zo accuraat mogelijk weer te geven is de respondenten gevraagd om de vraag naar associaties afzonderlijk (niet in samenspraak met andere respondenten) en zo snel mogelijk in te vullen. Hierdoor worden niet zozeer de sociaal acceptabele antwoorden gegeven, of de weldoordachte antwoorden, maar ligt de nadruk voornamelijk op de onbewust gevormde representaties van het platteland. De gegeven associaties zijn dusdanig divers dat een groepering nodig is. Deze groepering gebeurt op basis van een onderscheid naar een functionele, sociaal-culturele of visuele constructie van het platteland. Dit wordt in paragraaf 3.3 nader uitgewerkt.

Naast de associaties is aan de respondenten, in overeenstemming met de enquête van het onderzoek uit 2002, gevraagd om een positieve en een negatieve associatie met het platteland op te schrijven, dit om een beeld te krijgen van de waardering van de genoemde associaties.

Vervolgens wordt een inventarisatie gedaan van de aard en frequentie van interactie met het platteland, de huidige woonsituatie, de woongeschiedenis en woonvoorkeuren.

Tenslotte wordt de respondent nog gevraagd naar de leeftijd en het geslacht.

3.2 De gegevensverzameling

Voor het onderzoek in 2002 zijn eerstejaars studenten benaderd van de universiteiten van Amsterdam (UvA), Utrecht, en Groningen. Deze groep vormde in het onderzoek 2002 de jongste leeftijdscategorie en als onderdeel van de vervolgstudie is dit ook in onderhavig onderzoek aangehouden. In 2002 zijn ook ouders van studenten en studenten aan de seniorenuniversiteiten van verschillende steden ondervraagd. In het kader van dit onderzoek zijn echter de eerstejaars studenten uit 2002 nogmaals benaderd van de universiteiten van Utrecht en Groningen. Het benaderen van de alumni vormde echter een probleem, deels door beperkte beschikbaarheid van (correcte) adresgegevens, anderzijds door de

terughoudendheid van de universiteiten om de contactgegevens beschikbaar te stellen. Uiteindelijk konden de alumni van de Universiteit Utrecht en van de RuG benaderd worden via een email met daarin een link naar de online vragenlijst.

Door dezelfde respondenten nogmaals de vragenlijst voor te leggen kan een beeld gevormd worden van de ontwikkeling van de associaties ten opzichte van het onderzoek uit 2002. Daarnaast wordt door deze indeling van leeftijdsgroepen een driehoeksmeting mogelijk zoals voorgesteld door Palmore (1978).

Naast de alumni zijn ook de huidige eerstejaars van de universiteiten in Amsterdam, Utrecht en Groningen benaderd. Deze studenten kregen tijdens hoorcolleges dezelfde vragenlijst schriftelijk voorgelegd. De studenten in het onderzoek van Haartsen (2002) en de studenten in onderhavig onderzoek vormen beiden zeer specifieke leeftijdsgroepen (in tegenstelling tot de ouders uit het onderzoek uit 2002), waardoor het mogelijk wordt een analyse uit te voeren waarbij de factor leeftijd geen invloed heeft.

3.3 De gegevensverwerking

Om de associaties van de respondenten te kunnen analyseren is het nodig deze onder te verdelen in groepen. Deze onderverdeling gebeurt op identieke wijze met de manier waarop de associaties in het onderzoek van Haartsen (2002) zijn gecodeerd. Representaties worden gecategoriseerd op basis van 3 dimensies. De eerste dimensie, de beelddrager, houdt verband met de manier waarop associaties worden gevormd, de zogenoemde beelddrager (Haartsen, 2002).

De beelddrager valt uiteen in de drie mogelijke categorieën, de functionele, de visuele en de sociaal-culturele. In de functionele categorie vallen de associaties die verwijzen naar sociaal-economische activiteiten op het platteland. In de visuele categorie vallen associaties die beschrijven hoe het platteland er uit ziet. In de sociaal-culturele categorie tenslotte vallen de associaties die de plattelandse 'manier van leven en ... normen en waarden' beschrijven (Haartsen, 2002). Deze onderverdeling is gebaseerd op de cultureel geografische opdeling naar 'how the world works, what the world looks like, and what the world means' (zie Foote *et al.*, 1994).

De tweede dimensie is een weerspiegeling van het ruimtegebruik waarmee de respondenten het platteland associëren. Op basis van de gegeven associaties wordt hier een indeling gemaakt naar vijf typen ruimtegebruik: landbouw, natuur, bebouwde omgeving, recreatie en infrastructuur.

De derde dimensie geeft de waardering weer van de respondenten voor het platteland. Als basis voor deze waardering worden de associaties gebruikt die ook in de vorige twee dimensies ingedeeld zijn, maar deze worden gecombineerd met de positieve en negatieve associaties waarnaar vervolgens gevraagd werd. Als deze combinatie een positieve of een negatieve 'match' oplevert wordt de associaties in die respectievelijke categorie ingedeeld.

Onderhavig onderzoek richt zich op de associaties en representaties van groepen (leeftijdscategorieën). Om dit mogelijk te maken zijn de 4 associaties die de respondenten als afzonderlijke cases opgenomen in het data-bestand. Hierdoor konden de associaties ingedeeld worden in de verschillende categorieën. Het nadeel van deze methode is dat elke respondent tot maximaal 4 keer is meegenomen in dit databestand. Aangezien het onderzoek niet richt op de beschrijving van individuele associaties en representaties maar op die van groepen, is dit echter geen probleem.

De variabele leeftijd wordt in navolging van het onderzoek van Haartsen (2002) in 3 groepen ingedeeld. De drie groepen, gebaseerd op Becker's theorie van generaties (1992), zijn als volgt opgebouwd:

- Jong-volwassenen (van 17 tot en met 27 jaar)
- Volwassenen (28 tot en met 57 jaar)
- Senioren (58 jaar en ouder)

Om de woongeschiedenis te kunnen gebruiken in de analyse wordt deze ingedeeld in drie categorieën: ruraal, ruraal-urbaan en urbaan. De categorie ruraal bestaat uit mensen die de langste periode in hun woongeschiedenis buiten de bebouwde kom of in een klein dorp hebben gewoond. De categorie ruraal-urbaan bestaat uit mensen die in een groot dorp of een plattelandsstadje hebben gewoond. De categorie urbaan bestaat tenslotte uit mensen die voornamelijk in een stad of grote stad hebben gewoond.

3.4 Analysemodel

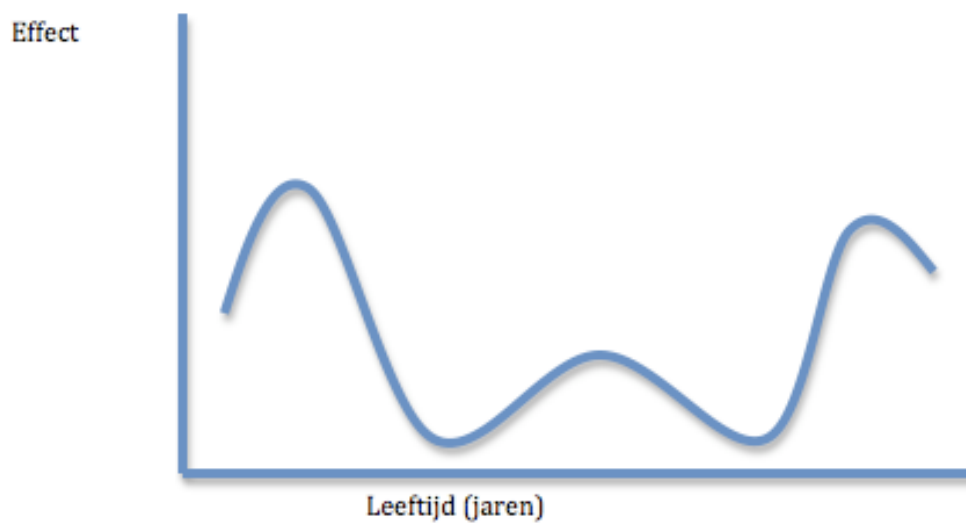
De gecategoriseerde gegevens worden vervolgens verwerkt aan de hand van het model beschreven door Palmore (1978). Dit model, gebaseerd op drie verschillende analyses over de verschillende leeftijdsgroepen, levert een resultaat op waaruit moet blijken of, en in hoeverre, er sprake is van een leeftijds-, cohort- of periode-effect. Hieronder volgt een korte beschrijving van de drie effecten.

Leeftijdseffect:

Het leeftijdseffect is een verklaring voor een verschil (in dit geval naar representaties) naar leeftijd, wat gelijk loopt aan leeftijd. De representaties van iemand met leeftijd X zal in een verschuiving in leeftijd van X naar Y op een gelijke manier veranderen als iemand die 10 jaar later of eerder leeftijd X heeft. Dit effect zal waarschijnlijk een geleidelijk karakter vertonen. Als de verdeling van deze representaties naar leeftijd in een grafiek weergegeven zou worden, dan zou dit effect als gevolg hebben dat de grafiek, bij een analyse op verschillende momenten, er hetzelfde uit blijft zien (zie voor een voorbeeld het life-cycle model (Rossi, 1955).

In figuur 6 is een voorbeeld van een leeftijdseffect weergegeven. In het geval van een leeftijdseffect is het patroon zoals in figuur 6 van toepassing op alle respondenten, ongeacht het geboortecohort of de periode van meting.

Figuur 6: Leeftijdseffect

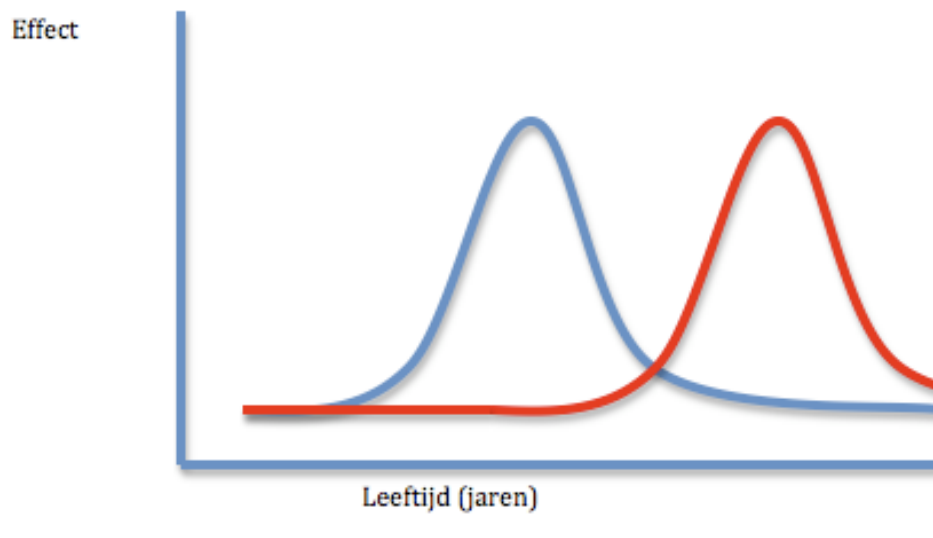

Cohort-effect:

Het cohort-effect is eenzelfde verklaring van een verschil naar leeftijd, maar in dit geval zijn gelijkenissen te vinden in mensen die in hetzelfde cohort zitten, in plaats van dezelfde leeftijd. Dit wil zeggen dat mensen die ongeveer in dezelfde periode geboren zijn overeenkomstige representaties van het platteland vormen. In dit geval valt aan te nemen dat door een externe factor een onderscheid gemaakt kan worden tussen de verschillende cohorten. Dit onderscheid zal een abrupter karakter vertonen dan in het geval van een leeftijdseffect.

In figuur 7 staat een voorbeeld van een cohort effect weergegeven. In dit geval stelt de blauwe lijn de eerste meting voor. De rode lijn is het resultaat van een tweede, latere, meting. Hierbij wordt duidelijk dat de piek die in de eerste meting ook al zichtbaar was, bij de tweede meting evenredig met het interval is opgeschoven.

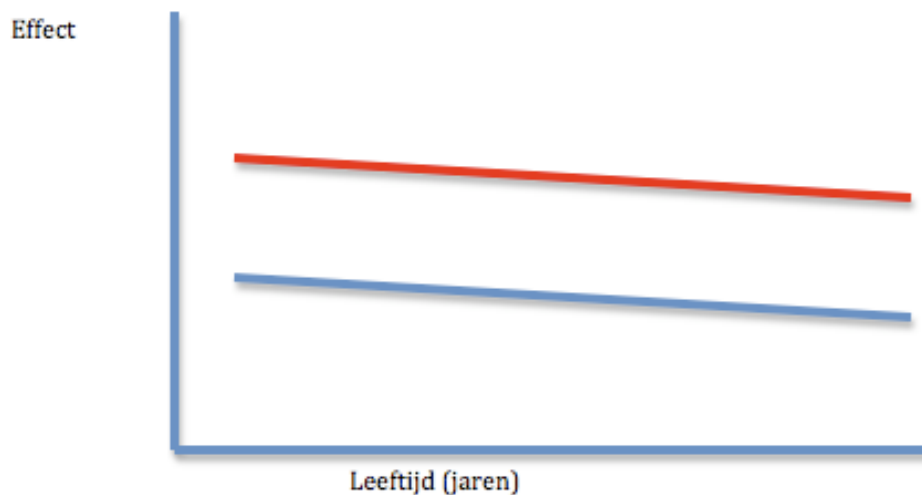
Figuur 7: Cohorteffect

Periode-effect:

Het periode-effect is vergelijkbaar met het cohort-effect in dat het een groepsgewijze manier van onderscheiden is. Een belangrijk verschil is echter dat dit effect geen onderscheid maakt naar de leeftijd van de respondenten, maar voor alle personen in een bepaalde periode hetzelfde werkt. In figuur 8 staat een voorbeeld van een periode-effect. Hierbij stellen de blauwe en rode lijnen wederom respectievelijk een eerste en een tweede meting voor. In de figuur is een verandering voor alle leeftijden zichtbaar tussen de eerste en de tweede meting. Dit verschil is het gevolg van een gebeurtenis die plaatsvond tussen de eerste en de tweede meting.

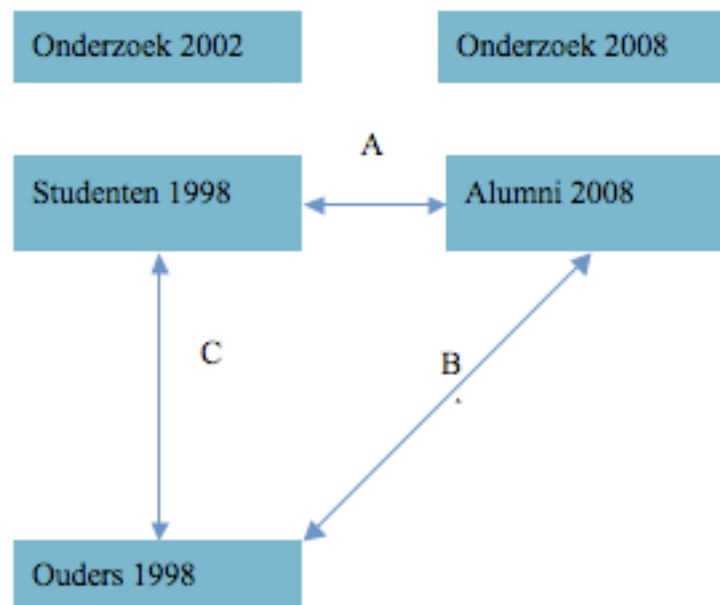
Figuur 8: Periode-effect

Zoals uit bovenstaande omschrijvingen blijkt, zijn het leeftijdseffect en het cohorteffect mogelijk verklarend voor het verschil in representaties naar leeftijd zoals gevonden in het onderzoek van Haartsen (2002). Het belang echter om naast het leeftijdseffect en het cohorteffect ook het periode-effect bij de analyse te betrekken schuilt in de mogelijkheid dat een verschil in representaties te verklaren is uit een combinatie van meerdere effecten, waaronder ook het periode effect.

Om toch een onderscheid te kunnen maken tussen deze drie effecten stelt Palmore (1978) een combinatie van deze methoden voor. Door een cross-sectionele studie te combineren met een longitudinale studie en een time-lag studie wordt het mogelijk om de cumulatieve effecten van elke keer 2 soorten effecten van elkaar te scheiden om te bepalen welk effect zich voordoet en in welke mate. Onderstaande figuur (figuur 9) geeft weer hoe deze analyse vormgegeven dient te worden. De eerste groep in deze figuur betreft de eerstejaars studenten die voor het onderzoek van Haartsen in 2002 zijn bevraagd. De tweede groep betreft dezelfde studenten, maar dan in de enquête in 2008, kortom de alumni 2008. De derde groep bestaat uit de ouders van de studenten in 2002.

Figuur 9: Analysemodel I

Bron: Naar Palmore (1978) pagina 284, eigen bewerking

Door deze groepen zo in te delen is het mogelijk om de volgende drie analyses te maken:

Analyse A: Een longitudinale vergelijking tussen de studenten uit 1998 en diezelfde respondenten maar dan als alumni in 2008. In deze longitudinale analyse komen de volgende twee tijdsafhankelijke effecten aan bod:

- het leeftijdseffect
- het periode-effect

In deze analyse komt het cohort-effect niet aan bod, het gaat hier namelijk om dezelfde respondenten, kortom hetzelfde cohort.

Analyse B: Een time-lag analyse van de groepen 'volwassenen' (zie generatie-indeling Becker) uit 1998 en 2008. In deze analyse komen de volgende tijdsafhankelijke effecten aan bod:

- het cohort-effect
- het periode-effect

In deze analyse komt het leeftijdseffect niet aan bod, aangezien het hier beide keren om dezelfde generatie gaat.

Analyse C: een cross-sectionele analyse van de studenten uit 1998 en de ouders uit 1998. In deze analyse komen de volgende tijdsafhankelijke effecten aan bod:

- het leeftijdseffect
- het cohort-effect

In deze analyse komt het periode-effect niet aanbod, omdat beide groepen respondenten in dit geval bevraagd zijn in dezelfde periode.

Deze drie analyses leveren de volgende 3 vergelijkingen op:

$$dA = a * \text{leeftijd} + b * \text{periode}$$

$$dB = b * \text{periode} + c * \text{cohort}$$

$$dC = - (a * \text{leeftijd} + c * \text{cohort})$$

d staat voor het verschil zoals aangegeven in het model in figuur 9.

a staat voor de richting en grootte van het leeftijdseffect

b staat voor de richting en grootte van het periode-effect

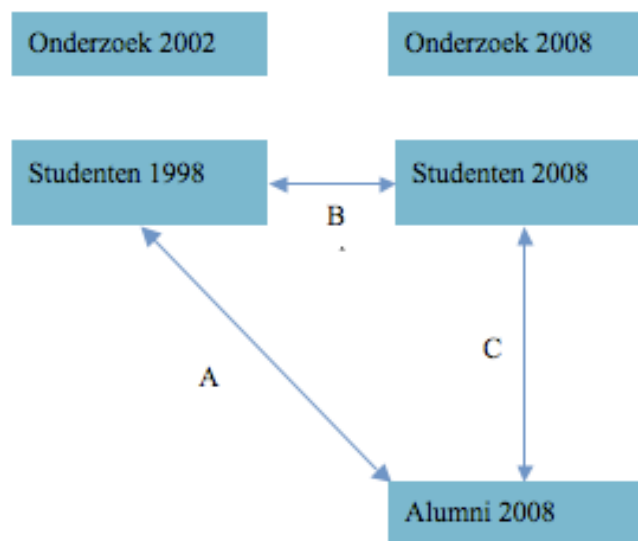
c staat voor de richting en grootte van het cohort-effect

dC is negatief, zodat de som van de drie verschillen 0 is.

3.5 Analyse model II: Studenten 1998 in vergelijking met studenten 2008

Zowel in het onderzoek van Haartsen (2002) en in onderhavig onderzoek zijn de studenten de grootste en wat leeftijd betreft meest nauwkeurig afgebakende groep. Naast de studenten uit 2008 zijn ook de alumni uit 2008 (dezelfde groep als de studenten uit 1998) een nauwkeurig afgebakende groep respondenten. Door een aanpassing in het model van Palmore (1978) is het ook mogelijk om met een analyse van de associaties van deze 3 groepen een eventueel leeftijds-, periode- en cohort-effect te onderscheiden. Deze aanpassing ziet er als volgt uit (figuur 10).

Figuur 10: Analysemodel II

Bron: Naar Palmore (1978), eigen bewerking

De analyses zijn op dezelfde manier ingedeeld als bij analysemodel I:

Analyse A: De studenten uit 1998 en de alumni uit 2008 behoren tot hetzelfde cohort. Een verschil tussen deze twee groepen is daarom te verklaren uit een verschil in leeftijd en een verschil in periode van ondervraging.

Analyse B: De studenten uit 1998 en de studenten uit 2008 zijn gelijk wat leeftijd betreft, zij behoren echter tot verschillende cohorten en de ondervraging had plaats in verschillende perioden. Een eventueel verschil in de associaties tussen deze twee groepen is dus te verklaren uit een cohorteffect of een periode-effect.

Analyse C: De studenten uit 2008 en de alumni uit 2008 worden in dezelfde periode geënquêteerd, een eventueel onderscheid in associaties is daarom te verklaren uit een verschil in leeftijd of een verschil in cohort.

3.6 Keuze van de steekproefpopulaties

3.6.1 Analysemodel I

In het onderzoek van Haartsen uit 2002 zijn 3 verschillende groepen onderzocht, namelijk eerstejaars studenten Sociale Geografie en Planologie aan de universiteiten van Groningen, Utrecht en de Vrij Universiteit in Amsterdam, ouders van studenten aan deze universiteiten en de universiteit van Nijmegen en studenten aan het Hoger onderwijs voor Ouderen in Utrecht en Nijmegen. In navolging van het schema zoals aangegeven door Palmore (1978) wordt de steekproef onder eerstejaars uit het

onderzoek van Haartsen (2002) als nulmeting aangehouden. Deze studenten worden nu als alumni nogmaals benaderd om aan het onderzoek deel te nemen. Deze gegevens zorgen samen met de gegevens uit het onderzoek van Haartsen (2002) voor de longitudinale analyse.

3.6.2 Analysemodel II

Voor analysemodel II worden naast de studenten uit 1998 en de alumni uit 2008 (zie paragraaf 3.6.1) ook de studenten uit 2008 geanalyseerd. Door een aanpassing in het analysemodel van Palmore (1978) is het ook mogelijk om een leeftijds-, cohort- of periode-effect te onderscheiden tussen deze drie groepen. In dit geval gaat de longitudinale analyse tussen dezelfde groepen als bij analysemodel I (de studenten uit 1998 en de alumni uit 2008), maar worden bij de cross-sectionele analyse de studenten uit 2008 gekoppeld aan de alumni uit 2008 (in plaats van de studenten uit 1998 en de ouders uit 1998). Daarnaast wordt de time-lag analyse niet uitgevoerd tussen de twee oudste groepen respondenten (zie analysemodel I en Palmore, 1978), maar tussen de twee jongste groepen respondenten (de studenten uit 1998 en de studenten uit 2008).

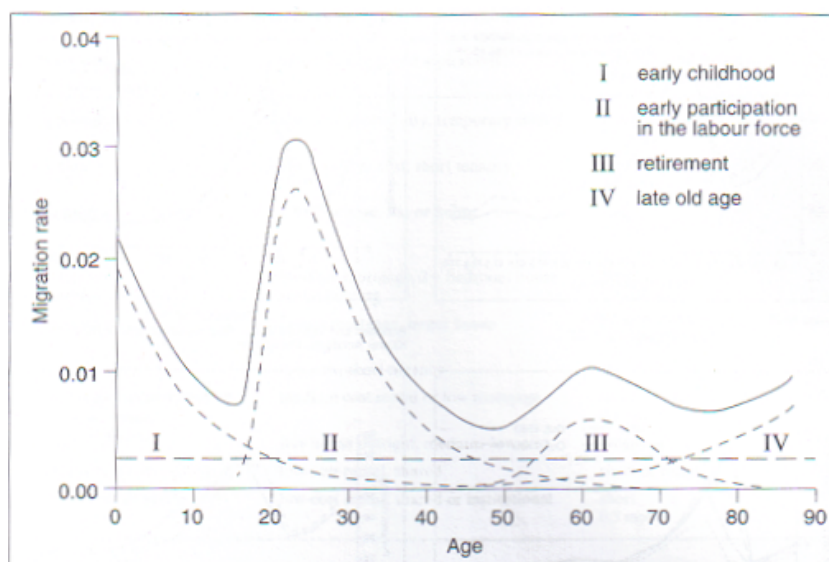
3.7 Betrouwbaarheid en validiteit

Om een gedegen analyse te maken van de 3 verschillende leeftijdseffecten moeten de groepen respondenten aan een aantal voorwaarden voldoen (Palmore, 1978). Er moet sprake zijn van een jonge groep en een oude groep bij de eerste meting voor de cross-sectionele analyse (analysemodel I), of een jonge en een oude groep bij de tweede meting (analysemodel II). Daarnaast moet er een tweede meting plaatsvinden waarbij de jonge groep van de eerste meting de leeftijd heeft bereikt van de oude groep van de eerste meting (analysemodel I). Dit laatste is in onderhavig onderzoek niet het geval. De middelste leeftijdsgroep in het onderzoek van Haartsen (2002), die in onderhavig onderzoek als oudste groep bij de eerste meting dienst doet, is wat betreft leeftijd minder nauwkeurig afgebakend dan voor deze analyse nodig zou zijn. Daarnaast is de tijd tussen de twee metingen te kort (10 jaar) om te kunnen stellen dat de jongste groep (gemiddeld) al de leeftijd heeft bereikt die nodig is om een op een vergeleken te kunnen worden met de middelste groep van het onderzoek van Haartsen (2002). Aan de hand van het life-cycle model kan echter worden gesteld dat het interval van 10 jaar ruim voldoende is om de eerstejaars studenten in de volgende fase van het model te plaatsen. In het life-cycle model van Rossi (1955) wordt dit onderscheid duidelijk (figuur 11).

In analysemodel II worden twee gebreken van het eerste analysemodel ondervangen. Ten eerste is er geen sprake van een groep respondenten die wat leeftijd betreft een grote diversiteit vertonen, wat mogelijk zou kunnen leiden tot minder nauwkeurige resultaten (de ouders uit 1998). Ten tweede is er bij analysemodel I sprake van een time-lag analyse, waarbij de oude groep bij de tweede meting nog niet de (gemiddelde) leeftijd heeft bereikt van de oude groep bij de eerste meting (respectievelijk de ouders uit 1998 en de alumni uit 2008). In analysemodel II zijn de twee groepen die in de time-lag analyse gebruikt worden van dezelfde (gemiddelde) leeftijd en de respondenten zijn wat leeftijd betreft

nauwkeuriger afgebakend. Een nadeel van de analyse in analysemodel II is de oververtegenwoordiging van de jonge generatie. In vergelijking met de twee groepen studenten bestaat de groep alumni uit aanzienlijk minder respondenten.

Figuur 11: Life-cycle model

Bron: Rossi, 1955 uit Boyle et al., 1998, pagina 111

In de data-collectie is sprake van een oververtegenwoordiging van de jong-volwassenen. De oorzaak hierin is de gehanteerde methode van gegevensverzameling, jong-volwassenen konden bereikt worden tijdens eerstejaarscolleges, waarbij met name in Groningen het grootste deel van de studenten aanwezig was. In Utrecht en Amsterdam was het helaas niet mogelijk alle studenten te ondervragen, maar er is geen reden om aan te nemen dat de afwezigen een andere samenstelling van associaties hebben. De categorie 'volwassenen' heeft beduidend minder respondenten, aangezien deze niet via een centrale plek te benaderen waren, maar via email opgeroepen moesten worden deel te nemen aan het onderzoek. In verband met privacy-gerelateerde bezwaren was het alleen mogelijk dit onderzoek in Utrecht en Groningen uit te voeren.

4. Resultaten van het onderzoek

4.1 Overzicht achtergrondgegevens respondenten

De respondenten van de 4 nieuwe metingen die gehouden zijn onder alumni van de Rijksuniversiteit Groningen en studenten aan de Universiteit Utrecht, de Universiteit van Amsterdam en de Rijksuniversiteit Groningen zijn toegevoegd aan het bestand dat gebruikt is voor het onderzoek van 1998. In dit bestand zijn alle associaties als afzonderlijke cases weergegeven. Dit betekent dat elke respondent 4 keer in het databestand voorkomt, een keer voor elke door de respondent genoemde associatie. In onderhavig onderzoek zijn de associaties onderwerp van onderzoek, vandaar dat er in dit onderzoek naar resultaten voornamelijk gesproken zal worden over de gegeven associaties. Desondanks zal er, indien relevant, het aantal respondenten genoemd worden. Dit zal in de naamgeving zo goed mogelijk duidelijk gemaakt worden. Hierdoor ziet de verdeling van respondenten naar bron er als volgt uit (tabel 1).

Tabel 1: Respons

Enquête:	Aantal respondenten	Percentage (onderzoekspopulatie)
Studenten Amsterdam 1998	93	13.3%
Studenten Utrecht 1998	73	10.5%
Studenten Groningen 1998	69	9.9%
Studenten Amsterdam 2008	30	4.3%
Studenten Utrecht 2008	58	8.3%
Studenten Groningen 2008	100	14.3%
Ouders Amsterdam 1998	26	3.7%
Ouders Utrecht 1998	50	7.2%
Ouders Groningen 1998	144	20.7%
Ouders Nijmegen 1998	23	3.3%
Alumni 2008	31	4.4%
Totaal	697	100.0%

Voor de overzichtelijkheid van de analyse worden deze groepen gecombineerd tot studenten 1998 (N=235), studenten 2008 (N=188), ouders 1998 (N=243) en alumni 2008 (N=31). De respondenten zijn onderverdeeld in verschillende generaties (naar Becker, 1992). De drie onderscheiden groepen zijn de jongvolwassenen (tot en met 27 jaar), de volwassenen (28 tot en met 57 jaar) en de senioren (58 jaar en ouder). De verdeling van de respondenten staat in tabel 2.

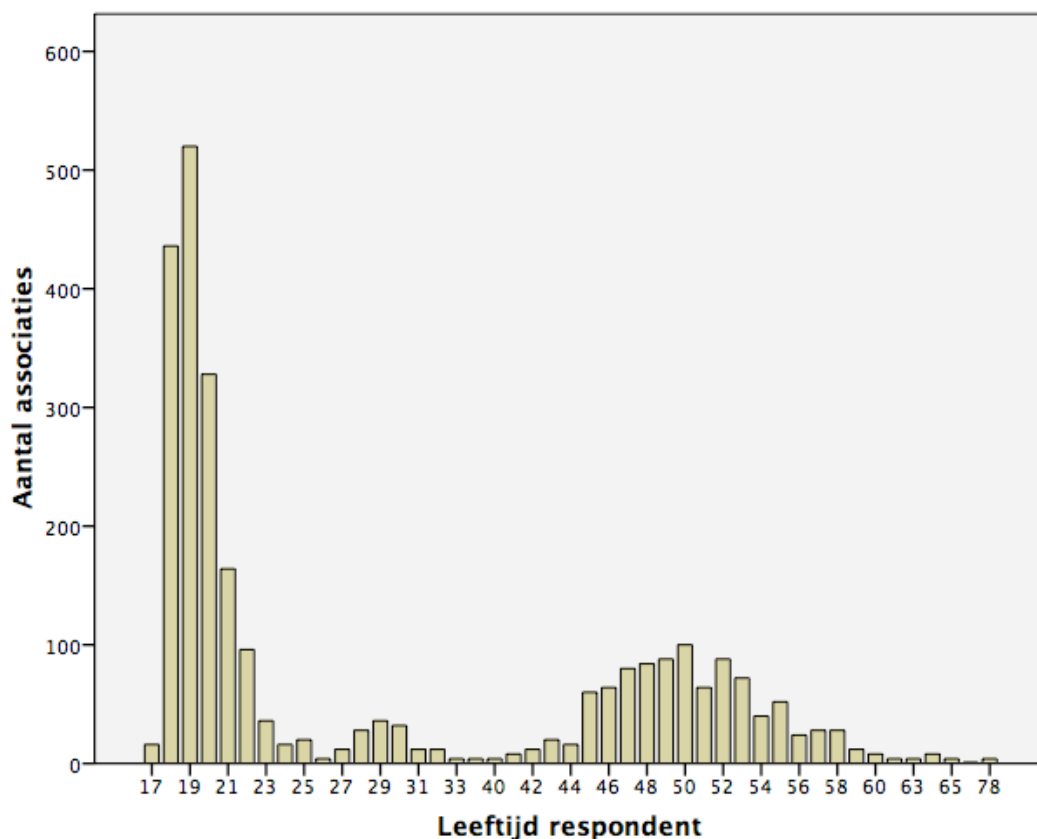
Tabel 2: Verdeling over generaties

	Jongvolwassenen (N respondenten)	Volwassenen (N respondenten)	Senioren (N respondenten)
Studenten 1998	231	3	0
Studenten 2008	180	1	0
Ouders 1998	0	224	18
Alumni 2008	0	30*	0

* In de data was er een respondent uit de groep alumni 2008 die geen leeftijd had ingevuld, hierdoor zijn er in tabel 2 maar 30 alumni terwijl er in tabel 1 sprake is van 31 alumni

Zoals verwacht behoren bijna alle studenten ten tijde van de ondervraging tot de groep jongvolwassenen en de ouders en alumni tot de groep volwassenen. De leeftijdsverdeling van de gehele populatie ziet er als volgt uit.

Figuur 12: Leeftijdsverdeling respondenten naar associaties

Uit figuur 12 komen de drie onderzochte leeftijdsgroepen duidelijk naar voren; de studenten (tussen 17 en 25), de alumni (27 tot 37) en de ouders (40 jaar en ouder).

Om de invloed van de woongeschiedenis op de vorming van associaties te kunnen onderzoeken zijn de respondenten ingedeeld naar aanleiding van hun woongeschiedenis (tabel 3). Om deze indeling te kunnen maken is gekeken naar het type omgeving waar de respondent het langste woonde, of, als er de respondent in meerdere typen woonomgeving even lang verbleef, naar het type woonomgeving waarin de respondent het langste verbleef in de formatieve periode (tot 17 jaar). Hieronder staat de verdeling van de respondenten naar voornaamste woongeschiedenis in tabelvorm.

Tabel 3: Woongeschiedenis

	Aantal respondenten
Buiten bebouwde kom (buitengebied)	37
Klein dorp	88
Groot dorp	163
Plattelandsstadje	46
Stad	120
Grote stad	105

Bovenstaande verdeling is voor de analyse ingedeeld in 3 categorieën; ruraal, ruraal-urbaan en urbaan. Voor deze verdeling zijn de categorieën buiten bebouwde kom (buitengebied) en klein dorp samengevoegd in de categorie 'ruraal'. De categorieën groot dorp plattelandsstadje zijn samengevoegd in de categorie 'ruraal-urbaan' en de categorieën stad en grote stad zijn samengevoegd in de categorie 'urbaan'.

4.2 Algemene resultaten

De 10 meest genoemde associaties per groep zijn onderverdeeld zoals in tabel 4.

Tabel 4: Genoemde associaties

Studenten 1998	Studenten 2008	Ouders 1998	Alumni 2008
Koeien (88)	Boerderij (-en) (81)	Ruimte (116)	Rust (14)
Boerderij (-en) (86)	Boer(-en) (58)	Rust (98)	Groen (13)
Boer (-en) (73)	Koeien (55)	Boerderij (-en) (49)	Ruimte (9)
Weiland (-en) (51)	Weiland(-en) (42)	Weiland (-en) (36)	Koe (7)
Ruimte (35)	Rust (41)	Groen (35)	Boerderij (-en) (6)
Rust (33)	Ruimte (29)	Natuur (33)	Boeren (4)
Landbouw (25)	Groen (27)	Boeren (24)	Landbouw (4)
Natuur (22)	Gras (21)	Koeien (21)	Weiland (3)
Mest (21)	Akkerbouw (17)	Landbouw (16)	Afgezonderd (2)
Gras (20)	Vee (16)	Dorpen (15)	Bos (2)

Zoals duidelijk wordt uit bovenstaande tabel is dat veel associaties landbouwgerelateerd zijn. Naast boerderijen, weilanden en boeren worden ook het vee (met name koeien) en de mest genoemd. Er is ook relatief veel aandacht voor de lagere

bebouwingsgraad; met name ruimte, natuur en groen worden vaak genoemd. Opvallend is dat, hoewel er kleine verschillen zijn in volgorde, de zes meestgenoemde representaties bij de studenten uit 1998 en de studenten uit 2008 volledig overeenkomen.

Om deze associaties te kunnen analyseren zijn ze onderverdeeld in 3 verschillende dimensies: de beelddrager, het ruimtegebruik en de waardering. De beelddrager valt uiteen in functioneel, visueel en sociaal-cultureel. Het ruimtegebruik valt uiteen in landbouw, natuur, bebouwde omgeving, recreatie en infrastructuur. De waarderingen zijn positief, neutraal of negatief.

De verdeling van de associaties over de eerste dimensie, de beelddrager is als volgt (tabel 5):

Tabel 5: Verdeling associaties dimensie beelddrager

	Studenten 1998	Ouders 1998	Studenten 2008	Alumni 2008	Totaal
Cultureel (%)	17	29	32	19	25
Visueel (%)	52	50	46	54	50
Functioneel (%)	30	21	22	27	25
Aantal associaties	906	928	717	120	2672

Uit bovenstaande tabel wordt duidelijk dat bij alle afzonderlijke groepen de visuele categorie bij de beelddrager de meest dominante is, uiteindelijk is de helft van de associaties onder deze categorie in te delen. Daarnaast blijkt dat de verdeling van de associaties over de verschillende categorieën voor de studenten uit 1998 na 10 jaar weinig is veranderd. Bij de studenten uit 1998 zijn de helft van de associaties in te delen in de categorie visueel, gevolgd door 30% in de categorie functioneel en de overige 17% in de categorie cultureel. Associaties van de ouders uit 1998 neigen meer naar de culturele kant (respectievelijk 32% en 29%) dan de functionele kant (respectievelijk 22% en 21%). De associaties van de studenten uit 2008 lijken wat het aandeel culturele representaties meer op de ouders uit 1998, maar wijken af door een kleiner aandeel visuele representaties dan alle andere groepen.

4.3 Analysemodel I: dimensie beelddrager

4.3.1 Analyse tijdsafhankelijke effecten

Om een verschil aan te kunnen tonen tussen de samenstelling van representaties van de verschillende groepen respondenten is het nodig om de gevonden associaties per groep statistisch te toetsen. Zoals beschreven in paragraaf 3.4 worden om het analytisch onderscheid van de tijds-afhankelijke effecten mogelijk te maken de statistische toetsen uitgevoerd over drie verschillende combinaties van respondenten. In onderstaande tabel staan de resultaten van de Chi-kwadraat

toetsen van de analyse naar de tijdsafhankelijke effecten. In deze analyse zijn de verschillen in associaties, zoals verdeeld over de 1e dimensie (de beelddrager) tegenover elkaar gezet (tabel 6). In de eerste kolom staan de resultaten van de longitudinale analyse, de tweede kolom beschrijft de time-lag analyse en de derde kolom geeft de cross-sectionele analyse weer.

Tabel 6: Significantie verschillen dimensie beelddrager (analysemodel I)

	Longitudinale analyse: Studenten 1998 / Alumni	Time-lag analyse: Ouders / Alumni	Cross-sectionele analyse: Studenten 1998 / ouders 1998
Chi-kwadraat	0.754	5.22	40.68
Cramer's V	0.027	0.071	0.149
<i>p</i>	0.686	0.074	<0.0005

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er geen significant onderscheid waarneembaar is tussen de combinaties van associaties van de groep studenten uit 1998 en de groep alumni uit 2008 (beide groepen bestaan uit dezelfde respondenten, gemeten op twee verschillende meetmomenten). Dit wil echter nog niet zeggen dat er geen sprake is van een leeftijds-effect of een periode-effect. Deze analyse geeft aan dat het gecombineerde effect van het leeftijdseffect en het periode-effect niet significant is. Dit leidt tot de conclusie dat in de vergelijking:

$$dA = a * \text{leeftijd} + b * \text{periode}$$

$$dB = b * \text{periode} + c * \text{cohort}$$

$$dC = - (a * \text{leeftijd} + c * \text{cohort})$$

$$\text{is } dA = 0$$

Voor de combinatie ouders en alumni is op een 5% betrouwbaarheidsinterval ook geen sprake van een significant verschil, maar wel op een 10% betrouwbaarheidsinterval. Dit betekent dat, ervan uitgaande dat de verdeling van de associaties van de ouders en de alumni gelijk is, de geobserveerde verdeling in minder dan 1 op de 10 gevallen zou voorkomen. De verdeling van de associaties van de ouders en de studenten uit 1998 tenslotte verschillen significant van elkaar.

4.3.2 Analyse niet-tijdsafhankelijke effecten

Woongeschiedenis

Naast een verschil naar leeftijd is het aan de hand van de theorie uit paragraaf 2.4.2 aannemelijk dat woongeschiedenis en woonsituatie een invloed hebben op de totstandkoming van representaties van het platteland. Om uitspraken te kunnen doen over de tijdsafhankelijke effecten op de representaties van het platteland is het noodzakelijk te onderzoeken of de variabelen woongeschiedenis en woonsituatie

verschillen voor de afzonderlijke groepen. De woongeschiedenis is gemeten door respondenten te vragen uit te werken waar zij voor welke periode hebben gewoond. Vervolgens zijn de resultaten hiervan ingedeeld in de categorieën ruraal, ruraal-urban en urban (zie paragraaf 3.3, of de vragenlijst in bijlage 1). In tabel 7 zijn de Chi-kwadraat toetsen weergegeven waarmee de woongeschiedenis van de verschillende groepen respondenten met elkaar worden vergeleken.

Tabel 7: Significantie verschillen in woongeschiedenis (analysemodel I)

	Longitudinale analyse: Studenten 1998 – Alumni 2008	Time-lag analyse: Alumni 2008 – Ouders 1998	Cross-sectionele analyse: Studenten 1998 – Ouders 1998
Chi-kwadraat	9.435	18.51	42.13
Cramer's V	0.102	0.159	0.168
$p =$	0.009	< 0.0005	<0.0005

Uit bovenstaande tabel wordt duidelijk dat de afzonderlijke groepen respondenten ten opzichte van elkaar significant verschillen wat betreft de variabele woongeschiedenis. Hierdoor wordt het noodzakelijk om te kijken naar de invloed van de variabele woongeschiedenis op de verdeling van de associaties over dimensie 1 en dimensie 2.

Geslacht

Ook voor de variabele geslacht is het belangrijk om te kijken of er significante verschillen bestaan tussen de afzonderlijke groepen (tabel 8). Mocht er een grote variatie zijn tussen de samenstelling van de groepen wordt het namelijk relevant om te kijken naar de (mogelijke) invloed van deze variatie op de verdeling van de associaties over de verschillende dimensies.

Tabel 8: Significantie verschillen geslacht (analysemodel I)

	Longitudinale analyse: Studenten 1998 – Alumni 2008	Time-lag analyse: Alumni 2008 – Ouders 1998	Cross-sectionele analyse: Studenten 1998 – Ouders 1998
Chi-kwadraat	0.229	4.514	11.75
Cramer's V	0.015	0.064	0.079
$p =$	0.632	0.034	0.001

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de samenstelling naar geslacht significant verschilt voor de alumni uit 2008 en de ouders uit 1998, en de studenten uit 1998 en de

ouders uit 1998. Hierdoor is het noodzakelijk te kijken naar de invloed van geslacht op de samenstelling van representaties van het platteland.

Interactie

Naast de woongeschiedenis is het ook aannemelijk, naar aanleiding van de theorie in hoofdstuk 3, dat interactie met het platteland bijdraagt aan de beeldvorming van het platteland. Hierdoor is het noodzakelijk te kijken of de afzonderlijke groepen onderling niet significant verschillen wat betreft de interactie met het platteland. Deze interactie met het platteland is gemeten door de respondenten te vragen naar de frequentie van de bezoeken aan het platteland (zie de vragenlijst in bijlage 1). Hieronder staan de Chi-kwadraat toetsen weergegeven waarin de hoeveelheid interactie die de verschillende groepen respondenten met het platteland hebben met elkaar worden vergeleken (tabel 9).

Tabel 9: Significantie verschillen interactie (analysemodel I)

	Longitudinale analyse: Studenten 1998 – Alumni 2008	Time-lag analyse: Alumni 2008 – Ouders 1998	Cross-sectionele analyse: Studenten 1998 – Ouders 1998
Chi-kwadraat	15.41	23.03	122.5
Cramer's V	0.120	0.250	0.322
$p =$	0.004	< 0.0005	< 0.0005

Uit tabel 9 blijkt dat de interactie met het platteland significant verschilt voor alle onderlinge groepen. Hierdoor wordt het noodzakelijk uit te zoeken welk effect de interactie met het platteland op de beeldvorming heeft.

Om dit verschil verder te onderzoeken is in tabel 10 de verdeling van de interactie met het platteland naar groep respondent weergegeven.

Tabel 10: Verdeling interactie naar groep van ondervraging

	Hoe vaak komt u op het platteland?				
	Nooit	Zelden	Regelmatig	Vaak	Altijd
Studenten 1998	0.4	25.1	36.6	30.2	7.7
Ouders		3.3	34.4	32.8	29.5
Alumni		9.7	45.2	35.5	9.7

Om een verklaring te vinden voor het grotere aandeel ouders dat aangeeft 'altijd' op het platteland te komen is een kruistabel met de woonsituatie uitgevoerd. Deze gegevens zijn in tabel 11 weergegeven:

Tabel 11: Woonsituatie naar groep van ondervraging

	Huidige woonsituatie		
	Ruraal	Ruraal-urbaan	Urbaan
Studenten 1998	12	29	59
Ouders	32	36	32
Alumni	21	32	47
Chi-kwadraat	248.0		
Cramer's V	0.249		
p	<0.0005		

Uit tabel 11 blijkt dat ouders het vaakst in de huidige woonsituatie in een rurale (of ruraal-urbane) omgeving wonen. Studenten zijn het meest woonachtig in een urbane omgeving, terwijl alumni zich in alle categorieën tussen beide overige groepen in bevinden. Ook als de interactie met het platteland tegenover de huidige woonsituatie wordt gezet (tabel 12) blijkt dat mensen die op het platteland wonen significant vaker zeggen altijd op het platteland te komen. Mensen die zelden of nooit op het platteland komen wonen nagenoeg allemaal in een urbane omgeving.

Tabel 12: Woonsituatie en interactie met het platteland

	Nooit	Zelden	Regelmatig	Vaak	Altijd
Buiten bebouwde kom	0	5	5	53	37
Klein dorp	0	5	16	35	45
Groot dorp	0	13	39	31	17
Plattelandsstadje	0	8	42	42	8
Stad	1	30	42	27	1
Grote stad	1	24	38	27	11
Chi-kwadraat	703.2				
Cramer's V	0.295				
p	<0.0005				

4.3.3 Regressie model dimensie beeldrager

Om een beeld te krijgen van hoe de verschillende factoren bijdragen aan de verandering van de verdeling van de associaties over de dimensie 'beeldrager', is het nodig een regressievergelijking uit te voeren. Met behulp van de regressievergelijking kan dan een model weergegeven worden van hoe de kans op een bepaald type associatie verandert naarmate de factoren hiervoor veranderen. Omdat de afhankelijke variabele nominaal is en in meer dan 2 categorieën ingedeeld is, is de multinomiale logit regressie analyse noodzakelijk. Hieronder staat het model

van de multinomiale logit regressie analyse voor de dimensie 'beelddrager', met als onafhankelijke variabelen woongeschiedenis, interactie, geslacht en enquêtegroep. Voor de onafhankelijke variabelen zijn de categorieën waar de overige categorieën tegen afgezet worden:

Woongeschiedenis: urbaan

Geslacht: vrouw

Enquêtegroep: alumni

Interactie met het platteland: altijd

$$\log\left(\frac{p(\text{cultureel})}{p(\text{functioneel})}\right) = -0,574 + 0,413(\text{ruraal})^{**} + 0,051(\text{ruraal} - \text{urbaan}) + 0,058(\text{man}) - 0,045(\text{student1998}) + 0,806(\text{ouders})^* - 0,892(\text{zelden})^{**} - 0,433(\text{regelmatig}) - 0,381(\text{vaak})$$

$$\log\left(\frac{p(\text{visueel})}{p(\text{functioneel})}\right) = 0,664^{**} + 0,066(\text{ruraal}) + 0,212(\text{ruraal} - \text{urbaan}) - 0,429(\text{man})^{***} - 0,020(\text{student1998}) + 0,318(\text{ouders}) - 0,391(\text{zelden}) - 0,268(\text{regelmatig}) - 0,084(\text{vaak})$$

$$\log\left(\frac{p(\text{visueel})}{p(\text{cultureel})}\right) = 1,087^{**} - 0,339(\text{ruraal}) + 0,244(\text{ruraal} - \text{urbaan}) - 0,698(\text{man})^{***} + 0,065(\text{student1998}) - 0,498(\text{ouders}) + 0,501(\text{zelden}) + 0,164(\text{regelmatig}) + 0,298(\text{vaak})$$

(*: $p < 0,10$ **: $p < 0,05$ ***: $p < 0,01$)

De coëfficiënten in bovenstaande vergelijkingen geven een indicatie van de richting en mate van invloed van de factoren op de kans op een bepaald type associatie boven een ander type associatie. Om de exacte factor te berekenen moet het getal e verheven worden tot de factor in de vergelijking. In de eerste vergelijking bijvoorbeeld, staat dat iemand met een rurale woongeschiedenis $e^{0,413} = 1,511$ keer zoveel kans heeft op een culturele in plaats van een functionele associatie dan iemand met een urbane woongeschiedenis. Op dezelfde manier heeft iemand die zelden op het platteland komt $e^{-0,892} = 0,410$ keer zoveel kans op een culturele associatie in plaats van een functionele associatie, dan iemand die 'altijd' op het platteland komt. Een negatieve coëfficiënt in de vergelijking duidt dus op een kans die lager is dan de categorie waarop de onafhankelijke variabele gebaseerd is.

Uit de regressievergelijkingen blijkt dat de enquêtegroep waarin men bevroegd is in de meeste gevallen geen significante verklarende variabele is voor het verschil in de verdeling over de dimensie 'beelddrager'. De ouders hebben vaker een culturele dan een functionele associatie met het platteland, maar bij de overige categorieën is er geen sprake van een significant verband.

De overige significante variabelen zijn het geslacht: Mannen hebben significant minder visuele associaties dan vrouwen, wat betreft de verdeling van de culturele en functionele associaties zijn zij echter niet significant verschillend. Daarnaast hebben mensen met een rurale woongeschiedenis significant vaker een culturele dan een functionele representatie van het platteland in vergelijking met mensen met een urbane woongeschiedenis, maar voor de overige categorieën zijn hier ook geen significante verschillen te vinden.

Zoals in paragraaf 4.3.1 beschreven blijkt uit de Chi-kwadraat toets over de achtergrondvariabele 'geslacht' dat de alumni uit 2008 en de studenten uit 1998 (dezelfde groep respondenten) niet significant van elkaar verschillen, maar met de groep ouders er wel degelijk een significant verschil is. Hetzelfde resultaat is zichtbaar bij het uitvoeren van de Chi-kwadraat toets over de dimensie beelddrager: de studenten uit 1998 en de alumni uit 2008 laten geen significant onderscheid zien. De groep ouders verschilt echter wel significant van beide groepen.

4.4 Analysemodel I: dimensie ruimtegebruik

4.4.1 Analyse tijdsafhankelijke effecten

Ook voor de tweede dimensie, ruimtegebruik, worden dezelfde analyses uitgevoerd om de invloed van tijdsafhankelijke effecten te kunnen bepalen. In tabel 13 staan de resultaten van de Chi-kwadraat analyses van de dimensie ruimtegebruik. Om deze analyse mogelijk te maken zijn de laatste drie categorieën (bebouwd, recreatie en infrastructuur) samengevoegd. Deze categorieën hebben verdeeld over de groepen respondenten te weinig respondenten per cel in de tabel, wat zowel de Chi-kwadraat toets als de multinomiale logit regressie onmogelijk maakt.

Tabel 13: Significantie verschillen dimensie ruimtegebruik (analysemodel I)

	Longitudinale analyse: Studenten 1998 / Alumni	Time-lag analyse: Ouders / Alumni	Cross-sectionele analyse: Studenten 1998 / ouders 1998
Chi-kwadraat	103.5	3.477	30.75
Cramer's V	0.290	0.078	0.203
<i>p</i>	<0.0005	0.176	<0.0005

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er een significant verschil is tussen de verdeling van de respondenten over de onderscheiden categorieën van de dimensie 'ruimtegebruik' naar groep. In tegenstelling tot bij de dimensie 'beelddrager' zijn het bij de dimensie 'ruimtegebruik' de studenten (1998) die significant verschillen ten opzichte van de twee overige groepen. Tussen de ouders en de alumni is er geen significant verschil.

De Chi-kwadraat uitkomsten van de achtergrondvariabelen geslacht, woongeschiedenis en interactie met het platteland zijn gelijk aan de resultaten

beschreven in paragraaf 4.3.2, dus worden deze hier niet opnieuw behandeld. Om tot een model te komen om de verschillen in verdeling van de verschillende groepen respondenten over de dimensie 'ruimtegebruik' te komen is een vergelijkbare multinomiale logit regressie vergelijking noodzakelijk als in paragraaf 4.3.3.

4.4.2 Regressie model dimensie ruimtegebruik

De vergelijkingen zijn hieronder weergegeven (aangezien de categorie 'nooit' slechts bij 4 associaties voorkwam kon deze niet opgenomen worden in de regressievergelijking).

De referentiecategorieën in deze vergelijking zijn:

Woongeschiedenis: urbaan

Geslacht: vrouw

Enquêtegroep: alumni

Interactie met het platteland: altijd

$$\log\left(\frac{p(\text{landbouw})}{p(\text{overig})}\right) = 1,340 - 0,247(\text{ruraal}) + 0,252(\text{ruraal} - \text{urbaan}) - 0,120(\text{man})$$

$$- 0,317(\text{student1998}) - 1,268(\text{ouders}) + 1,754(\text{zelden})^{***} + 1,531(\text{regelmatig})^{***} + 0,666(\text{vaak})^*$$

$$\log\left(\frac{p(\text{natuur})}{p(\text{overig})}\right) = 1,713 + 0,709(\text{ruraal}) + 0,816(\text{ruraal} - \text{urbaan})^{**} - 0,047(\text{man})$$

$$- 2,267(\text{student1998})^{**} - 1,533(\text{ouders}) + 0,456(\text{zelden}) + 0,558(\text{regelmatig}) - 0,130(\text{vaak})$$

$$\log\left(\frac{p(\text{natuur})}{p(\text{landbouw})}\right) = 0,373 + 0,956(\text{ruraal})^{***} + 0,565(\text{ruraal} - \text{urbaan})^{**} + 0,073(\text{man})$$

$$- 1,949(\text{student1998})^{***} - 0,264(\text{ouders}) - 1,298(\text{zelden})^{***} - 0,973(\text{regelmatig})^{***} - 0,795(\text{vaak})^{**}$$

(*: $p < 0,10$ **: $p < 0,05$ ***: $p < 0,01$)

Uit bovenstaande vergelijkingen blijkt dat met name de woongeschiedenis een significante invloed heeft op de samenstelling van de representaties met betrekking tot de dimensie 'ruimtegebruik'. Respondenten die zelden, regelmatig of vaak op het platteland komen hebben significant meer kans op een associatie in de categorie landbouw dan in de categorie overig, in vergelijking met respondenten die altijd op het platteland komen. Deze groepen hebben ook significant meer kans op een associatie in de categorie landbouw dan in de categorie natuur dan de respondenten die altijd op het platteland komen.

Wat betreft de enquêtegroepen blijkt dat de studenten uit 1998 het platteland

significant minder met natuur associëren, in vergelijking met de overige twee groepen respondenten. Dit in tegenstelling tot respondenten met een ruraal-urbane woongeschiedenis, die juist meer kans op een associatie in de categorie natuur hebben. Mensen met een rurale woongeschiedenis associëren het platteland ook meer met natuur dan met landbouw, in vergelijking met mensen met een urbane woongeschiedenis.

4.5 Dimensie waardering

Vanwege het lage aantal classificaties op de dimensie waardering is het niet mogelijk deze per categorie respondenten te toetsen. Deze dimensie wordt om die reden buiten beschouwing gelaten in deze analyses.

4.6 Analysemodel II: dimensie beelddrager

4.6.1 Analyse tijdsafhankelijke effecten

Evenals bij analysemodel I worden de gegeven associaties tussen de verschillende groepen eerst met elkaar vergeleken om te bepalen of er sprake is van significante verschillen. In tabel 14 zijn de gegeven associaties in de dimensie beelddrager voor de drie groepen respondenten met een Chi-kwadraat toets onderzocht.

Tabel 14: Significantie verschillen dimensie beelddrager (analysemodel II)

	Longitudinale analyse: Studenten 1998 / Alumni	Time-lag analyse: Studenten 1998 / Studenten 2008	Cross-sectionele analyse: Studenten 2008 / alumni 2008
Chi-kwadraat	0.754	52.44	8.487
Cramer's V	0.027	0.180	0.101
<i>p</i>	0.686	<0.0005	0.014

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de gegeven associaties van de studenten uit 1998 en de alumni uit 2008 binnen de dimensie beelddrager niet significant van elkaar verschillen. De associaties van de studenten uit 2008 verschillen echter wel significant van de associaties van zowel de studenten uit 1998 en de alumni uit 2008. Omdat er sprake is van een significant verschil tussen de gegeven associaties tussen de verschillende groepen wordt een multinomiale logit regressie-analyse uitgevoerd. Voor deze analyse wordt eerst gekeken welke andere variabelen als factoren meegenomen moeten worden.

4.6.2 Analyse niet-tijdsafhankelijke effecten

Woongeschiedenis

Zoals beschreven in paragraaf 2.4.2 is het aannemelijk dat woongeschiedenis en woonsituatie een invloed hebben op de totstandkoming van representaties van het platteland. Om te bepalen of deze variabele meegenomen moet worden in de

regressievergelijking wordt de verdeling van de respondenten over de categorieën woongeschiedenis (ruraal, ruraal-urbaan en urbaan – zie paragraaf 3.3) voor de verschillende groepen met elkaar vergeleken (tabel 15).

Tabel 15: Significantie verschillen woongeschiedenis (analysemodel II)

	Longitudinale analyse: Studenten 1998 / Alumni	Time-lag analyse: Studenten 1998 / Studenten 2008	Cross-sectionele analyse: Studenten 2008 / alumni 2008
Chi-kwadraat	9.435	33.10	16.41
Cramer's V	0.102	0.148	0.148
$p =$	0.009	<0.0005	<0.0005

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de afzonderlijke groepen significant van elkaar verschillen wat betreft de woongeschiedenis. De variabele woongeschiedenis wordt daarom als mogelijke verklarende variabele toegevoegd aan de regressievergelijking.

Geslacht

Uit het regressiemodel van analysemodel I voor de dimensie ruimtegebruik blijkt dat de variabele geslacht een verklarende variabele kan zijn voor een verschil in representatie van het platteland. In tabel 16 wordt de verdeling over de variabele geslacht van de verschillende groepen respondenten in analysemodel II weergegeven.

Tabel 16: Significantie verschillen geslacht (analysemodel II)

	Longitudinale analyse: Studenten 1998 / Alumni	Time-lag analyse: Studenten 1998 / Studenten 2008	Cross-sectionele analyse: Studenten 2008 / alumni 2008
Chi-kwadraat	0.229	0.052	0.126
Cramer's V	0.015	0.006	0.012
$p =$	0.632	0.820	0.722

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er geen significant verschil voor de variabele geslacht is tussen de verschillende groepen respondenten. Dit betekent dat de variabele geslacht geen verklarende variabele is voor een verschil in representaties voor de verschillende groepen; deze variabele hoeft niet meegenomen te worden in de regressievergelijking.

Interactie

De variabele interactie bleek voor de dimensie ruimtegebruik ook een verklarende variabele te zijn voor een verschil in representaties van het platteland. In tabel 17 staat de Chi-kwadraat toets die uitwijst of de groepen respondenten in analysemodel II ook significant van elkaar verschillen wat betreft de interactie met het platteland.

Tabel 17: Significantie verschillen interactie (analysemodel II)

	Longitudinale analyse: Studenten 1998 / Alumni	Time-lag analyse: Studenten 1998 / Studenten 2008	Cross-sectionele analyse: Studenten 2008 / alumni 2008
Chi-kwadraat	15.41	26.49	30.97
Cramer's V	0.120	0.126	0.190
$p =$	0.004	<0.0005	<0.0005

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de interactie met het platteland significant verschilt voor alle onderlinge groepen. Hierdoor wordt het noodzakelijk uit te zoeken welk effect de interactie met het platteland op de beeldvorming heeft.

4.6.3 Regressie model dimensie beelddrager

Om te kijken hoe de verschillende onafhankelijke variabelen de verdeling van de associaties over de dimensie beelddrager (mogelijk) beïnvloeden, is het nodig om een regressie analyse uit te voeren. Onderstaand zijn de vergelijking voor de dimensie beelddrager weergegeven.

De referentie-categorieën voor de onafhankelijke variabelen zijn:

Woongeschiedenis: urbaan

Enquêtegroep: alumni

Interactie met het platteland: altijd

$$\log\left(\frac{p(\text{cultureel})}{p(\text{functioneel})}\right) = -0.430 - 0.009(\text{ruraal}) - 0.047(\text{ruraal} - \text{urbaan}) - 0.127(\text{student1998}) + 0.881(\text{student2008})^{**} + 0.625(\text{nooit}) - 0.153(\text{zelden}) + 0.044(\text{regelmatig}) + 0.104(\text{vaak})$$

$$\log\left(\frac{p(\text{visueel})}{p(\text{functioneel})}\right) = +0.464 - 0.065(\text{ruraal}) + 0.147(\text{ruraal} - \text{urbaan}) - 0.103(\text{student1998}) + 0.260(\text{student2008}) - 0.333(\text{nooit}) + 0.027(\text{zelden}) - 0.008(\text{regelmatig}) + 0.192(\text{vaak})$$

$$\log\left(\frac{p(\text{visueel})}{p(\text{cultureel})}\right) = +0.894^{**} - 0.056(\text{ruraal}) + 0.194(\text{ruraal} - \text{urbaan}) + 0.023(\text{student1998}) - 0.621(\text{student2008}) - 0.958(\text{nooit}) + 0.180(\text{zelden}) - 0.052(\text{regelmatig}) + 0.088(\text{vaak})$$

(*: $p < 0,10$ **: $p < 0,05$ ***: $p < 0,01$)

Uit bovenstaande vergelijking blijkt dat studenten uit 2008 een significant grotere kans hebben op een culturele dan een functionele associatie met het platteland. Daarnaast hebben zij ook significant minder visuele associaties dan culturele associaties (met een significantieniveau van 10%). Er is geen significant verband te zichtbaar tussen de woongeschiedenis en interactie met het platteland. Daarnaast verschillen de associaties met het platteland die de alumni in 2008 hebben niet significant van de associaties die zij in 1998 hadden.

4.7 Analysemodel II: dimensie ruimtegebruik

4.7.1 Analyse tijdsafhankelijke effecten

Voor de dimensie ruimtegebruik worden dezelfde analyses uitgevoerd. In tabel 18 staat de Chi-kwadraat analyse van de verdeling van de associaties over de verschillende categorieën van de dimensie ruimtegebruik.

Tabel 18: Significantie verschillen dimensie ruimtegebruik (analysemodel II)

	Longitudinale analyse: Studenten 1998 / Alumni	Time-lag analyse: Studenten 1998 / Studenten 2008	Cross-sectionele analyse: Studenten 2008 / alumni 2008
Chi-kwadraat	103.5	10.25	25.10
Cramer's V	0.290	0.091	0.208
p	<0.0005	0.036	<0.0005

Uit bovenstaande tabel wordt duidelijk dat alle groepen significant van elkaar verschillen. Om te kijken waar dit verschil vandaan komt is het nodig om dezelfde regressievergelijking uit te voeren als voor de dimensie ruimtegebruik.

4.7.2 Regressie model dimensie ruimtegebruik

De regressievergelijkingen voor de dimensie ruimtegebruik zijn hieronder weergegeven.

$$\log\left(\frac{p(\text{landbouw})}{p(\text{overig})}\right) = 1.542 + 0.142(\text{ruraal}) + 0.380(\text{ruraal} - \text{urbaan}) - 0.287(\text{student1998}) - 0.371(\text{student2008}) + 20.369(\text{nooit}) + 1.379(\text{zelden})^{**} + 0.861(\text{regelmatig})^{**} + 0.248(\text{vaak})$$

$$\log\left(\frac{p(\text{natuur})}{p(\text{overig})}\right) = 1.822 + 0.635(\text{ruraal}) + 0.572(\text{ruraal} - \text{urbaan})^* - 2.282(\text{student1998})^{**} - 2.090(\text{student2008})^* + 0.674(\text{nooit}) + 0.688(\text{zelden}) + 0.393(\text{regelmatig}) - 0.049(\text{vaak})$$

$$\log\left(\frac{p(\text{natuur})}{p(\text{landbouw})}\right) = 0.279 + 0.494(\text{ruraal})^* + 0.191(\text{ruraal} - \text{urbaan}) - 1.994(\text{student1998})^{***} - 1.719(\text{student2008})^{***} + -19.695(\text{nooit}) - 0.691(\text{zelden})^* - 0.469(\text{regelmatig}) - 0.297(\text{vaak})$$

(*: $p < 0,10$ **: $p < 0,05$ ***: $p < 0,01$)

Bovenstaande vergelijkingen geven aan dat het beeld van het platteland als landbouwgebied vaker voorkomt bij mensen die zelden op het platteland komen dan mensen die vaak of altijd op het platteland komen. Zij hebben zowel meer kans op een landbouw associatie dan een associatie in de categorie overig, als meer kans op een associatie in de categorie landbouw dan een in de categorie natuur. Ook studenten (zowel uit 1998 als 2008) associëren het platteland meer met landbouw dan met natuur. Zij hebben echter ook vaker een associatie in de categorie overig dan in de categorie landbouw.

5 Conclusie

5.1 Beeldvorming platteland: leeftijd

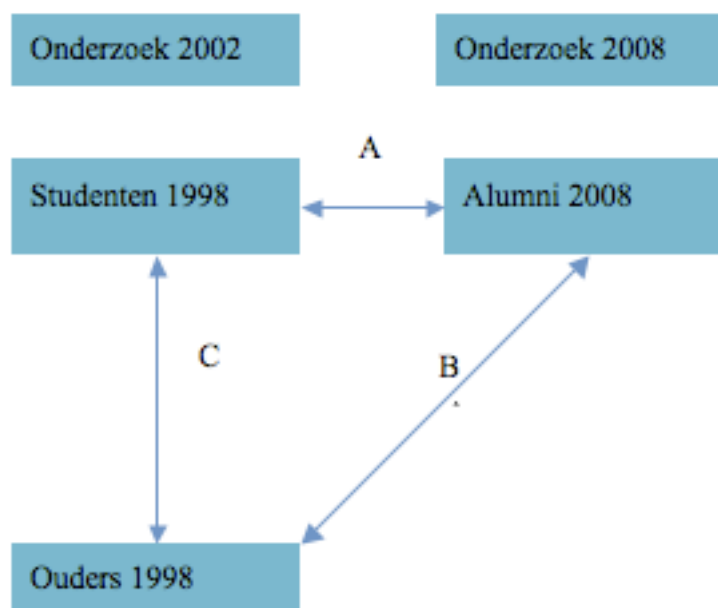
Uit onderzoek van Haartsen (2002) komt naar voren dat er een verschil is in samenstelling van representaties van het platteland naar leeftijd van de respondent. De bevindingen zijn onder andere dat naarmate de respondenten ouder worden, zij vaker een culturele representatie van het platteland hebben dan een visuele of functionele representatie. De vraag is echter, hoe komt dit verschil tot stand? De drie voornaamste effecten die met leeftijd en tijd geassocieerd worden zijn het leeftijdseffect, het cohort-effect en het periode-effect. Bij het leeftijdseffect is het effect leeftijdsgebonden, naarmate men ouder wordt heeft het effect een bepaalde uitwerking. Het cohort-effect is daarentegen afhankelijk van het geboorte-cohort waarin de respondenten zich bevinden. Het verloop van het effect is daarmee niet leeftijdsgebonden maar kan per cohort verschillen. Het periode-effect tenslotte staat los van de leeftijd van de respondent, maar houdt verband met de periode waarin de meting verricht wordt.

Om de drie mogelijke effecten van elkaar te kunnen scheiden is een tweede meting gedaan. Bij deze tweede meting wordt de studenten uit 1998 na een interval van 10 jaar dezelfde vragenlijst voorgelegd als in 1998. Hierdoor wordt het mogelijk een driehoeksvergelijking te maken waarbij de drie verschillende effecten van elkaar gescheiden kunnen worden.

Analysemodel I

Uit de analyse van deze driehoeksvergelijking voor de dimensie beelddrager blijkt dat er geen eenduidig leeftijds-, periode- of cohort-effect waarneembaar is. De enige plaats waarbij de geënquêteerde groep een verklarende variabele is voor het waargenomen verschil is bij culturele en functionele associaties; ouders hebben significant vaker een culturele dan een functionele associatie in vergelijking met de overige twee groepen respondenten. Dit verschil wijst op een cohort-effect. De enquêtegroep waarin de respondenten zich bevinden is een verklarende variabele voor deze associatie. Het verschil is zichtbaar bij de analyses B en C (figuur 13). Volgens Palmore (1978) wijzen deze verschillen respectievelijk op een periode- en een cohorteffect (B) en een leeftijds- en een cohort-effect (C). Aangezien er bij A (leeftijds- en periode-effect) geen sprake is van een significant onderscheid, is het aannemelijk dat hier alleen sprake is van een cohort-effect.

Figuur 13: Analysemodel I

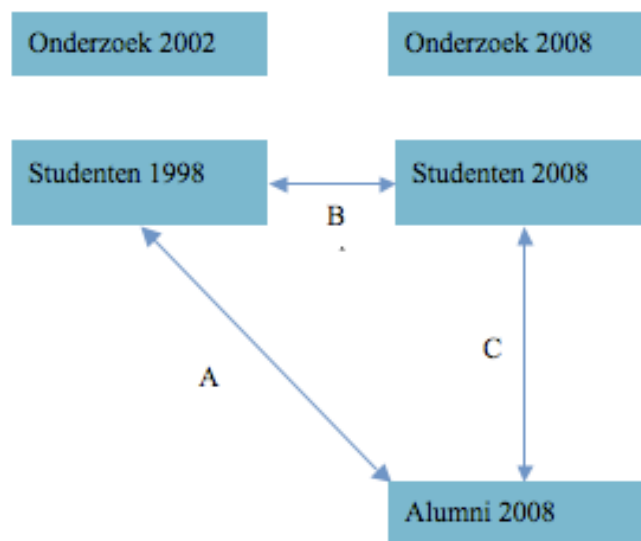
Bron: Naar Palmore (1978), eigen bewerking

Bij de dimensie ruimtegebruik hebben de studenten uit 1998 significant minder vaak een associatie in de categorie 'natuur' dan de overige twee groepen respondenten. De overige respondenten hebben significant minder vaak een associatie in de categorie overig of de categorie landbouw. Dit wijst op een leeftijdseffect. Er bestaat namelijk een aantoonbaar verschil tussen, in bovenstaande figuur, A (leeftijds- en periode-effect) en C (leeftijds- en cohort-effect). Er is geen aantoonbaar verschil bij B (periode- en cohort-effect).

Analysemodel II

Naast analysemodel I, waar de studenten uit 1998, de alumni uit 2008 en de ouders uit 1998 met elkaar vergeleken worden, is er ook nog een analyse uitgevoerd waarin de studenten uit 1998 met de studenten uit 2008 en alumni uit 2008 worden vergeleken. Door dezelfde analyses uit te voeren met andere groepen respondenten is het mogelijk om de resultaten van analysemodel II te controleren. Om dezelfde analyses uit te voeren als in analysemodel I is het model van Palmore (1978) gespiegeld (figuur 14).

Figuur 14: Analysemodel II

Bron: Naar Palmore (1978), eigen bewerking

Uit de regressievergelijkingen bij deze analyse blijkt dat studenten uit 2008 significant vaker een culturele associatie hebben met het woord platteland dan de studenten uit 1998 en de alumni uit 2008. Dit wijst op een cohort effect (in figuur 14 hoort bij A: leeftijds- en periode-effect, B: periode- en cohort-effect en C: leeftijds- en cohort-effect). Dit is in overeenstemming met de resultaten uit analysemodel I, waarbij het cohort 'studenten 1998' (en daarmee de alumni uit 2008) een afwijkende beeldvorming heeft wat betreft de hoeveelheid culturele associaties, ten opzichte van de andere groep respondenten in de analyse.

In de dimensie ruimtegebruik blijkt dat met name de alumni uit 2008 het platteland vaker associëren met 'natuur' dan de studenten uit 1998 en de studenten uit 2008. Dit wijst erop dat er met betrekking tot de categorie 'natuur' hier sprake is van een leeftijdseffect. Deze bevinding komt overeen met de resultaten uit analysemodel I.

Kortom, in de dimensie beeldrager is er sprake van een cohort-effect. Uit beide analysemodellen komt naar voren dat het cohort studenten 1998 – alumni 2008 minder vaak een culturele associatie met het platteland hebben. Daarnaast is er sprake van een leeftijdseffect voor de dimensie ruimtegebruik. Naarmate de respondenten ouder worden associëren zij vaker het platteland met 'natuur'.

5.2 Beeldvorming platteland: interactie

Aan de hand van de bestaande literatuur is het aannemelijk dat hoe vaak men op het platteland komt invloed heeft op de vorming van representaties van het platteland.

Tussen de onderscheiden groepen in deze analyse zitten significante verschillen wat betreft de hoeveelheid interactie met het platteland. In analysemodel I en analysemodel II is deze variabele dan ook meegenomen als verklarende variabele.

Uit de analyse komt naar voren dat mensen die zelden, regelmatig of vaak op het platteland komen minder vaak een culturele associatie met het platteland hebben. Daarnaast associëren mensen die zelden, regelmatig of vaak op het platteland komen, het platteland vaker met landbouw dan mensen die altijd op het platteland komen. Uit de data blijkt dat de mensen die aangeven altijd op het platteland te komen over het algemeen woonachtig zijn in een ruraal gebied.

5.3 Verder onderzoek

Uit de analyse van de dimensie ruimtegebruik blijkt dat alumni het platteland vaker associëren met de functie natuur dan de studenten. Volgens Steenbekkers *et al.* (2008) geven mensen die op basis van omgevingsadressendichtheid, bevolkingsdichtheid of wat betreft typen functies op het platteland zouden wonen, vaak aan niet op het platteland te wonen. Het zou kunnen dat de alumni in niet het gevoel hebben dat zij op het platteland wonen, waar zij eerder, toen zij zelf in de stad woonden, hun huidige woongebied wel als platteland zouden bestempelen. Er zou dan sprake zijn van een bepaalde mate van 'othering', waarbij het platteland afgezet wordt tegen de huidige woonsituatie. Dit zou ertoe kunnen leiden dat de associaties wat betreft het ruimtegebruik verschuiven van een agrarische / kleinschalige bebouwingstype naar een associatie met meer natuur (het 'andere' gebied). Om dit te kunnen onderzoeken is het echter nodig in een longitudinale analyse respondenten aan te laten geven waar het platteland is.

Binnen de dimensie beelddrager blijkt dat het cohort studenten uit 1998 een afwijkende samenstelling van representaties hebben ten opzichte van de overige onderzochte cohorten. Dit roept de vraag op wat de oorzaak is van dit verschil, waarom heeft deze groep een minder culturele representatie van het platteland dan de overige twee cohorten? Hiervoor zou een studie naar beeldvorming in de landelijke media gedaan kunnen worden voor de formatieve periode van deze groep respondenten (begin jaren '90). Dit zou dan afgezet kunnen worden tegen de beeldvorming in de media aan het begin van het nieuwe millennium.

Literatuur

ALWIN, D.F. (1992), Aging, cohorts, and social change: An examination of the generational replacement model of social change. In: Bekcer, H.A. (ed.), Dynamics of cohort and generations research. Proceedings of a Symposium held on 12, 13 and 14 December 1991 at the University of Utrecht, The Netherlands. Amsterdam: Thesis publishers, pp 53-90

BECKER, H.A. (1992), A pattern of generations and its consequences. In: Becker, H.A. (ed.), Dynamics of cohort and generations research. Proceedings of a Symposium held on 12, 13 and 14 December 1991 at the University of Utrecht, The Netherlands. Amsterdam: Thesis publishers, pp. 219-248.

BOYLE, P., K. HALFACREE & V. ROBINSONS (1998), Exploring contemporary migration, Harlow: Pearson

BUIJS, A.E., B. PEDROLI, Y. LUGINBUHL (2006), From hiking through farmland to farming in a leisure landscape: changing social perceptions of the European landscape, *Landscape Ecology* 21, pp 375-389

BUNCE, M (1994), *The Countryside Ideal, Anglo American images of Landscape*, London: Routledge

CLOKE, P., GOODWIN, M. (1993), Rural change: structural coherence or unstructured incoherence? *Terra* 105, pp. 166-174

CLOKE, P. & P. MILBOURNE (1992), Deprivation and lifestyles in rural Wales. II: rurality and the cultural dimension. *Journal of rural studies* 8, pp. 359-

DU GAY, P., S. HALL, L. JANES, H. MACKAY & K. NEGUS (1997), *Doing Cultural Studies: the case of the Sony Walkman*, London: Sage publications Ltd.

FOOTE, KE, P.J. HUGILL, K. MATHEWSON & J.M. SMITH (eds.) (1994), *Re-reading cultural geography*. Austin, University of Texas Press

MATTHEWS, H, M. TAYLOR, K. SHERWOOD, F. TUCKER, M. LIMB (2000), Growing up in the countryside, Children and the rural idyll, *Journal of rural studies* 16, pp 141-153)

HAARTSEN, T. (2002), *Platteland: boerenland, natuurterrein of beleidsveld*, Utrecht/Groningen: Nederlandse Geografische Studies

HALFACREE, K.H. (1994), The importance of 'the rural' in the constitution of counterurbanization. *Sociologia Ruralis* 34, pp. 164-189

- HALFACREE, K.H. & P. BOYLE (1998), Migration, rurality and the post-productivist countryside.
- HALL, S. (2003), Representation: Cultural representations and signifying practices, London: Sage publications Ltd.
- HARTIG, T (1993), Nature experience in transnational perspective. Landscape and urban planning 25, pp 17-36
- HEINS, S (2004), Rural living in city and countryside, Demand and supply in the Netherlands. Journal of housing and the built environment 19, pp 391-408
- HOGGART, K. & A. PANIAGUA (2001), What rural restructuring? Journal of rural studies 17, pp. 41-62
- HOGGART, K (1990), Let's do away with rural, Journal of rural studies 6, pp. 245-247
- ILBERY, B (1998), Dimensions of rural change. In: Ilbery, B. (Ed.), The Geography of rural change. Longman, Harlow
- JOHNSTON, R.J., D GREGORY, G. PRATT & M. WATTS (2000), The Dictionary of Human Geography, Malden: Blackwell Publishing
- McLAUGHLIN, B. (1986), Rural policy in the 1980s: the revival of the rural idyll. Journal of rural studies 2, pp. 81-90
- KAPLAN, R & S. KAPLAN (1989), The experience of nature, a psychological perspective, Cambridge: Cambridge University Press
- MANNHEIM, K (1952), Essays in the Sociology of Knowledge, London: Routledge
- MCCORMACK, J. (2002), Children's understandings of rurality: exploring the interrelationship between experience and understanding, Journal of rural studies 18, pp 193-207
- MORT, M., I. CONVERY, J. BAXTER & C. BAILEY (2005), Psychosocial effect of the 2001 UK foot and mouth disease epidemic in a rural population: qualitative diary based study, BMJ, doi:10.1136/bmj.38603.375856.68
- OECD (1994), Creating rural indicators for shaping territorial policy. Paris: OECD
- PALMORE, E. (1978), When can age, period and cohort be separated? Social forces 57, pp. 282-295
- PHILLIPS, M., R. FISH & J. AGG (2004), Putting together ruralities: towards a symbolic analysis of rurality in the British mass media, Journal of rural studies 17, pp 1-27

PRATT, A.C. (1996), Discourses of rurality: Loose talk or social struggle? *Journal of rural studies* 12, pp. 69-78.

SCOTT, A, M. CHRISTIE & P. MIDMORE (2004), Impact of the 2001 foot-and-mouth disease outbreak in Britain: implications for rural studies, *Journal of rural studies* 20, pp 1-14

SHORT, J.R. (1991), *Imagined country. Society, culture and environment*. London: Routledge

STEENBEKKERS, A., C. SIMON, L. VERMEIJ, W.J. SPREEUWERS (2008), *Het platteland van alle Nederlanders*, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau

VAN DAM, F., S. HEINS & B. S. ELBERSEN (2002), Lay discourses of the rural and stated revealed preferences for rural living. Some evidence of the existence of a rural idyll in the Netherlands, *Journal of rural studies* 18, pp. 461-476

ZEITLIN, M (1967), *Revolutionary politics and the working class*, Princeton: Princeton University Press

Bijlage 1: Vragenlijst

1. Welke vier woorden komen het eerst bij u op als u de termen ‘platteland / landelijk gebied’ hoort?

a..... c.....

b..... d.....

2. Welke positieve gevoelens roepen ‘platteland / landelijk gebied’ bij u op?

.....

.....

3. Welke negatieve gevoelens roepen ‘platteland / landelijk gebied’ bij u op?

.....

.....

4. We geven u drie visies op het platteland:

1. Op het platteland vinden bepaalde kenmerkende *activiteiten* plaats
2. Het platteland *ziet* er op een bepaalde kenmerkende manier *uit*
3. Op het platteland heerst een bepaalde kenmerkende manier van *leven*

A. Wilt u aangeven welke visie u het **meest** typerend voor het platteland vindt?

Antwoord: stelling nr. ...

B. Wilt u aangeven welke visie u het **minst** typerend voor het platteland vindt?

Antwoord: stelling nr. ...

5. Woont u momenteel voor uw gevoel op het platteland?

0 ja

0 nee

6. Woont u momenteel in

- het buitengebied (buiten bebouwde kom)
- een klein dorp
- een groot dorp
- een plattelandsstadje
- een stad
- een grote stad

7. Zou u op het platteland willen wonen?

ja, omdat.....

.....

nee, omdat.....

.....

8. Welk type woonomgeving heeft uw voorkeur?

	ja	nee
het buitengebied (buiten de bebouwde kom)	☐	☐
een klein dorp (tot 1.000 inwoners)	☐	☐
een groot dorp (1.000 – 15.000 inwoners)	☐	☐
een plattelandsstadje (15.000 – 25.000 inwoners)	☐	☐
een stad (25.000 – 50.000 inwoners)	☐	☐
een grote stad (meer dan 50.000 inwoners)	☐	☐

9. Hoe vaak komt u op het platteland?

- nooit zelden regelmatig vaak altijd

10. Wanneer u op het platteland komt, is dat dan:

A. Reizend van de ene stad naar de andere?

nooit zelden regelmatig vaak altijd

B. Op bezoek bij familie / vrienden die in een dorp wonen

nooit zelden regelmatig vaak altijd

C. Op bezoek bij familie / vrienden die buiten de bebouwde kom wonen

nooit zelden regelmatig vaak altijd

D. Op bezoek bij familie / vrienden die op een boerderij wonen

nooit zelden regelmatig vaak altijd

E. Om te recreëren (fietsen, wandelen, kamperen, etc.)

nooit zelden regelmatig vaak altijd

F. Anders, namelijk

nooit zelden regelmatig vaak altijd

11. Wilt u in onderstaande tabel een volledig overzicht geven van alle plaatsen en provincies waar u heeft gewoond, vanaf uw geboorte tot heden? Graag aankruisen in welk type woonomgeving u woonde.

Periode	Woonplaats	Provincie	Buiten bebouwde kom	Klein dorp	Groot dorp	Platte-lands-stadje	Stad	Grote stad
19 .. – 19 ..								
19 .. – 19 ..								
19 .. – 19 ..								
19 .. – 19 ..								
19 .. – 19 ..								

12. Wat is uw leeftijd? jaar

13. Bent u man vrouw

14. Gezinssituatie:

- Inwonend bij ouders
- Alleenstaand
- Met meerdere personen in (studenten)huis
- Samenwonend met partner
- Anders, namelijk.....

Bijlage 2: Kruistabellen

Groep respondenten x Dimensie beelddrager

	Cultureel	Visueel	Functioneel
Student 1998	17.3	52.3	30.4
Student 2008	32.4	46.0	21.6
Ouders	28.6	50.3	21.1
Alumni	19.2	54.2	24.6

Groep respondenten x Dimensie ruimtegebruik

	Landbouw	Natuur	Bebouwd	Recreatie	Infrastructuur
Student 1998	78.9	11.9	7.4	0.7	1.1
Student 2008	76.5	14.0	7.1	2.2	0.2
Ouders	51.4	28.7	13.1	4.2	2.7
Alumni	46.3	41.5	9.1	2.2	1.3

Geslacht x Dimensie beelddrager

	Cultureel	Visueel	Functioneel
Man	27.6	44.8	27.6
Vrouw	22.4	56.4	21.2

Geslacht x Dimensie ruimtegebruik

	Landbouw	Natuur	Bebouwd	Recreatie	Infrastructuur
Man	70.2	16.7	9.2	2.3	1.5
Vrouw	68.0	19.9	9.0	2.0	1.1

Interactie x Dimensie beelddrager

	Cultureel	Visueel	Functioneel
Nooit	50.0	28.6	21.4
Zelden	23.1	49.7	27.2
Regelmatig	25.0	48.7	26.3
Vaak	22.8	52.7	24.5
Altijd	28.3	47.3	24.4

Groep respondenten x Dimensie ruimtegebruik

	Landbouw	Natuur	Bebouwd	Recreatie	Infrastructuur
Nooit	100.0				
Zelden	82.2	10.3	5.8	1.4	0.3
Regelmatig	76.2	15.0	6.7	1.9	0.2
Vaak	68.7	18.3	9.7	1.3	1.9
Altijd	53.8	26.9	14.6	2.3	2.3

Bijlage 3: Regressievergelijkingen

Analysemodel I: Dimensie beelddrager

	B	Sig.
Referentie: Functioneel	Cultureel	
Intercept	-0.104	0.833
Woongeschiedenis		
Ruraal	0.294	0.315
Ruraal-urbaan	-0.171	0.431
Urbane	0	
Groep respondenten		
Studenten 1998	-0.045	0.902
Ouders 1998	0.806	0.058
Alumni 2008	0	
Interactie		
Nooit	-19.918	
Zelden	-0.892	0.018
Regelmatig	-0.433	0.183
Vaak	-0.381	0.238
Altijd	0	
Geslacht		
Man	0.152	0.429
Vrouw	0	

Vervolg: Analysemodel I: Dimensie beelddrager

Referentie: Functioneel	Visueel	
	B	Sig.
Intercept	9.983	0.015
Woongeschiedenis		
Ruraal	-0.046	0.851
Ruraal-urbaan	0.074	0.665
Urbain	0	
Groep respondenten		
Studenten 1998	0.020	0.945
Ouders 1998	0.318	0.370
Alumni 2008	0	
Interactie		
Nooit	-19.425	0.998
Zelden	-0.391	0.209
Regelmatig	-0.268	0.345
Vaak	-0.084	0.768
Altijd	0	
Geslacht		
Man	-0.546	0.000
Vrouw	0	

Analysemodel II: Dimensie beelddrager

	B	Sig.
Referentie: Functioneel	Cultureel	
Intercept	-0.430	0.332
Woongeschiedenis		
Ruraal	-0.009	0.968
Ruraal-urbaan	-0.047	0.795
Urbane	0	
Groep respondenten		
Studenten 1998	-0.127	0.727
Studenten 2008	0.881	0.016
Alumni 2008	0	
Interactie		
Nooit	0.625	0.412
Zelden	-0.153	0.621
Regelmatig	0.044	0.879
Vaak	0.104	0.720
Altijd	0	
Referentie: Functioneel	Visueel	
	B	Sig.
Intercept	0.464	0.196
Woongeschiedenis		
Ruraal	-0.065	0.733
Ruraal-urbaan	0.147	0.326
Urbane	0	
Groep respondenten		
Studenten 1998	-0.103	0.718
Studenten 2008	0.260	0.379
Alumni 2008	0	
Interactie		
Nooit	-0.333	0.680
Zelden	0.027	0.917
Regelmatig	-0.008	0.974
Vaak	0.192	0.435
Altijd	0	

Analysemodel I: Dimensie ruimtegebruik

	B	Sig.
Referentie: Overig	Landbouw	
Intercept	1.340	0.235
Woongeschiedenis		
Ruraal	-0.247	0.540
Ruraal-urbaan	0.252	0.429
Urbain	0	
Groep respondenten		
Studenten 1998	-0.317	0.767
Ouders 1998	-1.268	0.251
Alumni 2008	0	
Interactie		
Nooit	19.576	
Zelden	1.754	0.000
Regelmatig	1.531	0.000
Vaak	0.666	0.084
Altijd	0	
Geslacht		
Man	-0.120	0.645
Vrouw	0	
Referentie: Overig	Natuur	
	B	Sig.
Intercept	1.713	0.135
Woongeschiedenis		
Ruraal	0.709	0.144
Ruraal-urbaan	0.816	0.033
Urbain	0	
Groep respondenten		
Studenten 1998	-2.267	0.034
Ouders 1998	-1.533	0.165
Alumni 2008	0	
Interactie		
Nooit	1.007	
Zelden	0.456	0.442
Regelmatig	0.558	0.240
Vaak	-0.130	0.765
Altijd	0	
Geslacht		
Man	-0.047	0.880
Vrouw	0	

Analysemodel II: Dimensie ruimtegebruik

	B	Sig.
Referentie: Overig	Landbouw	
Intercept	1.259	0.260
Woongeschiedenis		
Ruraal	-0.223	0.577
Ruraal-urbaan	0.262	0.410
Urbain	0	
Groep respondenten		
Studenten 1998	-0.324	0.763
Studenten 2008	-1.259	0.255
Alumni 2008	0	
Interactie		
Nooit	19.545	
Zelden	1.789	0.000
Regelmatig	1.547	0.000
Vaak	0.668	0.084
Altijd	0	
Referentie: Overig	Natuur	
	B	Sig.
Intercept	1.686	0.136
Woongeschiedenis		
Ruraal	0.721	0.135
Ruraal-urbaan	0.825	0.032
Urbain	0	
Groep respondenten		
Studenten 1998	-2.277	0.034
Studenten 2008	-1.536	0.164
Alumni 2008	0	
Interactie		
Nooit	0.997	
Zelden	0.473	0.425
Regelmatig	0.562	0.235
Vaak	-0.131	0.762
Altijd	0	